

१८ ॥ श्रीजुहुयशार्णवतचंद्रं ॥
॥ स्वध्यावदंसिंयादत्तमृजुल ॥

ASHA ARCHIVES

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ मोहान्धकारमग्रानां जनानां ज्ञानरश्मिभिः॥ कृतमुद्र
रणं येन तन्नो मिश्रिवभास्करं॥ १॥ कैलाशशिखरासीनं देवदेवं महेश्वरं॥ गण
सिद्धसमाकीर्णमुनिसंघनिषेवितं॥ २॥ तदुत्संगगता देवी पार्वती पतिवत्सभा॥ अ
ग्रहार्थलोकानां प्रपुष्टपरमेश्वरम्॥ ३॥ ॥ देव्युवाच॥ भगवन् देवदेवेश शशां
कृतशेखर॥ ब्रह्मैपरमं ज्ञानं विस्पष्टार्थमहेश्वरं॥ ४॥ स्वरोदयं परं गुह्यं मुनीनां
यै किंपुनः॥ मर्त्यानां स्वल्पबुद्धिना पूर्वमुक्तं तया विभो॥ ५॥ विस्पष्टं च संक्षेपाद्ब्रह्म
परमेश्वरं॥ पथपंचकविज्ञानं स्वरवर्णाग्रहोदयं॥ ६॥ राशिग्रहं स्वरूपं च वलावली

समचितं॥ राशिभेदग्रहेन्द्राणां तद्वशेन शुभाशुभम्॥ १०॥ लाभालाभं सुखदुःखं जीवि
तं मरणं तथा॥ जयं पराजयं चैव गमनागमनं प्रभो॥ ११॥ चिन्तितं मुष्टिगं चैव तथा मृत
समयावहं॥ सारिंश्चासयोगेन प्रपृष्ट्वेष्टावशेन च॥ १२॥ नामाक्षरविभागेन नामव
र्गक्रमेण च॥ नामनक्षत्रराशीनां विभागेन सुरेज्जमा॥ १३॥ शलाकाचक्रभेदेन तथा
चकहडेन च॥ प्रपृष्टुं जीवितविज्ञानं कालचक्रेण शंकर॥ १४॥ जातकः प्रविभागेन त्रिसं
दिग्धसुनिश्चितं॥ पथवत्रंतथा रेवटमायचक्रं सुरेश्वर॥ १५॥ प्रहारं शुलचक्रं च जातिन
क्षत्रसंभवं॥ अशयंति विरिच्यारख्यं सर्वसिंहासनात्मकं॥ १६॥ वायव्यचक्रं खड्गचक्रं क

यु-ज
२

लक्षारयंतथापरं॥ ताराचक्रं कोटचक्रं राहुचक्रं मनेकधा॥ १४॥ शनैश्चरंगारुडंचविष
चक्रं सुरेश्वर॥ नामवर्णाकभेदंच जयचक्रं ममप्रभो॥ १५॥ ब्रूहि होरापरिज्ञानंचन्द्रा
वस्थानजं फलं॥ नागोदयंतु देवेश यदि तुष्टो सिभैरवा॥ १६॥ एवमुक्तस्तु पार्वत्या
देवदेवो महेश्वरः॥ उवाच वचनं तुष्टेऽष्टगुणपार्वति निर्णयं॥ १७॥ ॥ महेश्वर उवा
च॥ यथाक्रमेण सर्वेषां सुस्पष्टं कथयामि ते॥ स्वराणामथ वर्णां नां ग्रहर्क्षाणां स
मप्रिये॥ १८॥ लक्षणां सर्वचक्राणां सद्यः प्रत्ययकारकं॥ नागोदयं यथा प्रोक्तं कु
लिकोदयसंयुतं॥ १९॥ पुरा देवा सुराणां च संक्रमेण महर्षयो॥ जया जयार्थं देवे

गुरु
२

दाप्रष्टाहं वीरवन्दितो॥२०॥शास्त्रमेतन्महागुह्यं तन्त्रं युद्धजयार्णवं॥न च तेषां स-
मारब्धा ते निर्विशेषेण पार्वति॥२१॥तव स्नेहात्पुवक्ष्यामि सप्रपत्य यकारकम्॥
गुह्याद्गुह्यतरं देवि गोपनीयं प्रयत्नतः॥२२॥स्वरोदयं न विज्ञाय योऽमुमिच्छति यो
नरः॥सह न्यान्मुष्टिना काशमिति सत्यं वरा न नो॥२३॥नातिपतिं विना पृष्ट सत्यं
भवति पार्वति॥किं कालो भगवान्याति दर्शने चावहे लया॥२४॥शुभा शुभानि स-
र्वानि निमित्तानि स्युरेकतः॥एकतश्चिन्मनः शुद्धिस्तद्धि शुद्धिजया वहं॥२५॥
तेजोऽसंत शरीरं स्थस्त्रिका लफल विचरणां॥तस्माद्युभं वाप्यशुभं तेजसः परि

युज
३

भावयेत्॥२६॥ वत्सस्पभावयेदेवमुत्साहंसमरागमे॥ वादित्राणां च निनदं स्फीतम
स्फीतमच्युतं॥२७॥ विपर्यये निमित्तानां मभीष्टानां च संगरे॥ कुर्यात्कालस्य हरणं प्रा
यश्चिन्नानि चात्मनः॥२८॥ स्वरवर्णादि नर्क्षाणि ग्रहाद्यानि च यानि हि॥ तेषां मिहोदयो
दृष्टः सर्वेषां पथपंचके॥२९॥ यो योगाभ्यासनिश्चातः समदोषाग्निधातुभृत्॥ का
र्यान्तरज्ञः सुमना सत्यवित्तपथपंचके॥३०॥ कालेस्मिन्नादृशो युक्तो विरलो दृश्यते धु
ना॥ तेनेह विस्तरेणास्पदं किं तोदि सुदर्शिता॥३१॥ उपयगि धरश्चापस्तिर्यक्कापि प्रभं
जनधरा मेध्ये खिले खंचतथा स्यात्पथपंचकम्॥३२॥ आदि त्वं शीर्षशेषश्च भूमिज

गुरु
३

अशनेश्वरः॥दक्षिणोदयनाश्रवकूराःकूरफलक्रियाः॥३३॥असुरार्चःसुरार्चश्चश
निपुत्रोनिशाकरः॥वामोदयास्तथैवात्रशुभाशुभफलक्रियाः॥३४॥कुजोवहिरवी
पृथ्वीशोरीरापःप्रकीर्तितः॥वायुस्थानस्थितोराहुर्दक्षरन्ध्रप्रवाहकः॥३५॥जलचंद्रो
बुधःपृथ्वीगुरुवातसितोनलः॥वामनाडीस्थिताःसर्वसर्वकार्येषुनिश्चिताः॥३६॥
कुजोग्निभास्करःपृथ्वीपंगुरापोअनिलोर्कजः॥इत्येवंदक्षिणोक्षेत्रंग्रहाराणामु
दयंप्रिये॥३७॥विधुरापोभृगुर्वह्निर्देवाचार्यःप्रभंजनः॥पृथ्वीसोमसूनुश्चवाम
चारोदयंप्रिये॥३८॥सुखिनःसमधातोश्चवासदक्षिणभागयोः॥घटिकेद्वेयवा

युज

४

त्रिंशत्सहस्रचारपृथक्कृतं ॥३९॥ पृथिव्यापतथातेजोवायुराकाशमेव च ॥ पंचभूता
त्मकं सर्वं योजानादित ॥४०॥ पृथमेतत्तत्संख्यायाद्वितीये स्वासंधिषु ॥ तृतीये स्व
रविहानि चतुर्थे ध्यानमेव च ॥४१॥ पंचमेतत्सर्वं वर्णं च षष्ठे तु प्राणमेव च ॥ सप्तमे स्वा
दुसंयुक्तमष्टमे गतिरक्षराणां ॥४२॥ अथो रंगुष्टयो कामध्यादु लोना सापुट द्वयी ॥ व
दने प्रात्प्रको प्रात्प्रादु ली शेषे द्द गंतयो ॥४३॥ अथ भूतपृथिव्यादितत्त्वज्ञानं भवेत्क्र
मात् ॥ पीतश्चेतारुणः श्यामेर्विन्दुभिर्निरुपातिकं ॥४४॥ चतुरस्रं चाष्टचन्द्रं त्रिको
णं वर्तुलं स्मृतं ॥ विन्दुभिस्तु न भोज्यो माकारैस्तत्त्वक्षराणां ॥४५॥ मध्ये पृथिव्ये च ध

युरु

४

आपश्चोर्द्धवहतिचानलः॥ तीर्यग्वायुप्रवाहश्चनभोवहतिसंक्रमे॥ ४६॥ आपःचेतसि
त्रिपीतारक्तवर्णोहताशनः॥ मारुतोनीलजीमूतश्चाकाशसर्ववर्णकम्॥ ४७॥ प्रथ
मेवहतेवायुद्वितीयेवहतेनलः॥ तृतीयेवहतेभूमीचतुर्थेवारुणंवहेत्॥ ४८॥ स्थ
द्वयेस्थितोवहतीनाभीमूलेप्रभंजनः॥ जानुदेशेस्थितोतोयंपादान्नेमस्तुकेनभः॥ ४९
॥ माहेयंमधुरंस्वादंकरवायजमेवच॥ तिकृतेजोमरुदस्य॥ आकाशोकटुकंतथा॥
५०॥ अष्टांगुलंवहेद्वायुरनलंचतुरंगुलं॥ द्वादशाङ्गुलमाहेयंषोडशीगुलवारुणं॥ ५
१॥ उर्द्धमृत्यूरसाशीतितिर्यग्वाहनंतथा॥ मध्येस्तंभविजानीयान्नभंसर्वमध्यमा

युज
५

॥५२॥ पृथिव्यां स्थिरकर्माणि चरकर्माणि वारुणो ॥ तेजस्य समकर्माणि मारुणो च चतुर्न
नित्ये ॥ ५३ ॥ व्योम्नी न किंचित्कर्तव्यं मभ्यसे योगसेवया ॥ शून्यता सर्वकार्येषु नात्र का
र्यविचारणात् ॥ ५४ ॥ पृथ्वीजलाभ्यं सिद्धिस्तान्मृत्युवह्नी क्षयो नित्ये ॥ नभस्तु निष्क
लं सर्वज्ञातव्यं तत्त्वभेदिभिः ॥ ५५ ॥ चिरलाभो क्षितिर्ज्ञेयो तत्क्षणात्तोयतत्त्वतः ॥ हा
निस्त्याह हि वाताभ्यां नभस्तु निष्कलं भवेत् ॥ ५६ ॥ शुक्ले क्लृप्ते वा मरुदक्षे स्यान्निथीनां
त्रयं प्रति ॥ उदये द्वे घटी सार्द्धे दीर्घा स्त्री रुस्वपौ रुघौ ॥ ५७ ॥ वेदवत्सर्वकपीठात्मा दक्ष
दिशानतो वहेत ॥ वायुवायव्यकोटीनां क्ष्मादिभूतगुणो भवेत् ॥ ५८ ॥ मन्दकालो

गुरु
५

भवेदुदतर्द्धवसुधासुरे॥तर्द्धमर्द्धद्विकयाभानोभानुभुजोपिचा॥५॥सोमेर्द्ध
भगुजेचार्द्धमर्द्धद्वैवधजीवयोः॥तथैवेतिचतुर्वर्गश्चतुर्वर्गविधिःस्मृतः॥६०॥
एवंमन्दस्पविज्ञेयाश्चषकाःपंचसप्तभिः॥वर्षार्द्धसप्तत्रिंशश्चभूमिजोर्कार्कवि
द्विषौ॥६१॥वर्षार्द्धमर्द्धमित्येवंसप्तत्रिंशश्चषादलं॥एवमेवेन्दुमुरव्यानांचषकै
ज्ञानमीरितं॥६२॥तिर्यग्गतिर्यदावायुःपृष्ठायांजीवहतःस्मृतः॥वहनश्चोर्द्ध
जोदेविकार्यानांनाशकसिधये॥६३॥महीतलेसुरोगंचजलेचजलमातरं॥तेज
सिखेचवायोचसाकिनीप्रेतदोषके॥६४॥आदौशून्यगतोदूतौपश्चात्पूर्णावि

यु.ज
६

शेयदिमूर्धितोपि क्वं जीवेद्यदर्थःपरिपृच्छति॥६॥ मध्यसंचारमासाधर्वर्तमानोति
सौरव्यः॥ शतिलं यद्यधोगः स्यादायुर्वद्विकरं महत्॥६॥ यथोक्तं कर्म कर्तव्यं पथं
कचारिभिः॥ विज्ञेयं गमने कार्ये योगे च नित्यः शुभः॥६॥ उर्ध्वज्ञाने यस्मिन्नेवायुश्चो
सेति शोभनः॥ विशुद्धचारगोदेविमं धर्मं परिकीर्तितं॥६॥ एवं विज्ञाय मेधावी कर्म
कुर्याद्यथेप्सितं॥ पथं पंचकमेतत्ते प्रोक्तं स्नेहेन पार्वति॥६॥ ॥ देव्यावाचा ॥ भ
गवन् देवदेवेश सर्वज्ञानप्रकाशक॥ संशयाश्रुतमिच्छामि स्वरवर्णोदयोथवा॥००
॥ कतिस्वराः समाख्याता कतिवर्णाश्च शंकर॥ दीर्घह्रस्वविभागेन शुक्लः कृष्णः क्रमे

गुरु
६

रातु ॥ २१ ॥ मानवानां कथं देव जायते स्वर निर्णयः ॥ एते सर्वसमासेन कालाभ्यकारकं क्र
वम् ॥ २२ ॥ ॥ ईश्वर उवाच ॥ ॥ शृणु सर्वं प्रवक्ष्यामि यथा हं चोदितस्त्वया ॥ स्वराणां
निर्णयं भद्रवर्गा नां च यथोदयः ॥ २३ ॥ अकारश्चतथेकार उकारश्चतृतीयकः ॥ एका
रश्चापि देवेशितथौकारश्चपंचमः ॥ २४ ॥ एते पंचस्वराः प्रोक्ता ये व्याप्रमखिलं जगत् ॥
पृथिव्यादीनि भूतानि प्रोक्तान्येता नि देहिनाम् ॥ २५ ॥ गंधोरसो धरूपश्च स्पर्शः शब्दः
क्रमात्स्मृतः ॥ पंचस्वरा महादेवि सर्वकायाः प्रकाशकः ॥ २६ ॥ दीर्घाः पंचतथैवोक्ता ए
षामेवानुसारितः ॥ ककारादिहकारात्तावर्गाः प्रोक्ता गरां विके ॥ २७ ॥ शुक्लं कृष्णं वि

युज
७

भागेनोदयंगच्छतिसुन्दरि॥वर्गास्थिध्यानुसारेणस्वराज्ञेयागराग्विके॥७८॥शुक्लेदीर्घा
त्रिरावृत्ताकायेदात्रैःसहाक्षरैः॥तिथयःप्रतिपन्मुरव्यापूर्णैर्द्वित्रासहाक्रमात्॥७९॥ज्ञे
यंनन्दादिसंज्ञास्तुत्रिरावृत्तास्तिथिष्वपि॥अमृतलुलुस्काराभात्रवर्गेषुडःश्रगासथा
॥८०॥रुस्मेहस्वास्त्रिरावृत्ताधायेहीनैःसहाक्षरैः॥तिथयःप्रतिपदाश्रासंज्ञाभिःसहि
तास्तथा॥८१॥प्रत्येकस्याभिधानस्यतिथीनांत्रितयंभवेत्॥जन्महान्यन्नकारव्याश्च
निरुक्ताःसदृशःफले॥८२॥चन्द्रकालेयदासूर्यःसूर्यश्चंद्रोदयेभवेत्॥उद्देगकल
होहानिःशुभंसर्वनिवारयेत्॥८३॥प्रथमेमहदुद्देगोधनहानिर्द्वितीयके॥तृती

गुरु
७

येगमनंप्रोक्तंदुष्टतांचचतुर्थकम्॥८५॥पंचमंराजविध्वंसःषष्ठेसर्वार्थनाशना॥स
प्तमेव्याधिदुःखानिश्यमेमृत्युमादिशेत्॥८५॥वालाकुमारीयुवतिस्थविरांतक
रिःकुमात॥अकाराद्यैःस्वरैरुक्तैस्तिथयःपंचचोदिताः॥८६॥तत्रवृक्षान्नक्तयेदिति
धिकृत्यविनाशनं॥आयस्तिस्त्रोथक्तयेचगराणावनिजस्वरात्॥८७॥चैत्रशु
क्लादितोदेविस्वराणामुदयोभवेत्॥द्विसप्रतिदिनान्येवमेकैकस्यप्रकीर्तिताः
॥८८॥स्थूलोयंकथितोभद्रसूक्ष्मश्चैषांपुनर्भवेत्॥पंचानांप्रत्यहंगौरितकुमात
कथ्यतेधुना॥८९॥प्रथमेदितथाषष्ठेतथैवैकादशेतथा॥नन्दातिथिषकारस्य

युज
ट

कृत्स्नपक्षे किं लोदयः ॥ १० ॥ द्विसप्तद्विदशाहस्युर्भद्रारव्यानतिथिष्वपि ॥ उदयं प्रतिजा
नीयादिकारस्य स्वरस्य तु ॥ ११ ॥ अष्टत्रयोदशाहस्युर्जयारव्यानतिथिष्वपि ॥ उकार
स्य विजानीयात् स्वरस्योदयने तथा ॥ १२ ॥ दिने चतुर्थे नवमे तथा त्रयचतुर्दशे ॥
रिक्ता रव्यानतिथिष्वेव मेकारस्योदयं भवेत् ॥ १३ ॥ पंचमे दशमे षष्ठे तथा पंचदशे रि
ने ॥ पूर्णातिथिषु जानीयादो कारस्य स्वरोदयः ॥ १४ ॥ शुक्लपक्षे दिनान्येव माकार
रिषु पंचसु ॥ दीर्घस्योदयं नंदे विप्रोक्तं नामतिथिष्वपि ॥ १५ ॥ नन्दा भद्रा जयारि
क्ता पूर्णारव्यतिथयो धुना ॥ कुजसोमजवागीशसितसूर्यसुतः क्रमात् ॥ १६ ॥ ह्रस्व

गुरु
ट

दीर्घस्वराणां नुक्कुभोपिविनिश्चिताः॥ प्राच्ययाम्यां वुपाशा चसौम्यमध्यामिति
क्रमात्॥ ८७॥ नन्दातिथिर्यहोभोमोनक्षत्रं वह्निदेवतम्॥ यदि स्यात्तदकारो वस्व
रास्तमुपगच्छति॥ ८८॥ भद्रातिथिर्यहः सौम्योनक्षत्रं सार्यदेवतः॥ यदा तदा वुज त्व
स्तमिकारस्य स्वरस्तथा॥ ८९॥ जयातिथिर्यहो जीवोनक्षत्रं पितृदेवतम्॥ भवेद्यदा
तदा चास्तमुकारश्च स्वरो वुजेत्॥ ९०॥ रिक्तातिथिर्यहः शुक्रोनक्षत्रं वसुदेवतम्॥ य
दि स्यात्तत्प्रयात्तमेकारश्च स्वरस्तथा॥ ९१॥ पूर्णातिथिर्यहः शौरोनक्षत्रं यम
देवतम्॥ स्याच्चेत्तदा वुजेदस्तमोकारश्च स्वरस्तथा॥ ९२॥ अकारस्वनाशः स्यादि

युज
९

कारेत्पुदितेसति॥इकारनाशश्चतथास्यादुकारः स्वरोदये॥१०३॥उकारनाशश्चैवं स्या
देकारोपुदयेनच॥एकारोवल्लयोप्येवमोकारश्चोदितस्तथा॥१०४॥ओकारविहित
श्चैवमकारेवकृतोदये॥एवंस्वराणामुदयास्तमनौतुप्रदर्शितौ॥१०५॥मूलमार्गं
देवेशिग्रहर्षेष्टुतिथिप्रिये॥पुरस्तात्सहस्रभेदेनकथयिष्यामिपार्वति॥१०६॥ ॥इ
तियुद्धजयार्णवतंत्रेपथपंचकस्वरोदयविधानोनामप्रथमःपटलः॥१॥ ॥देव
वाच॥ ॥स्वरोदयंतुदेवेशकथितंचया॥अधुनाश्रोतुमिष्टामिविधानंराशिमण्ड
ले॥१॥तदायत्तमिदं सर्वलाभालाभंजयाजयं॥सुविस्तरेणदेवेशब्रूहिमेपरमे-श्च

गुरु
९

रा॥२॥ग्रहाणां चैव राशीनामशकानाञ्चलक्षणां॥वलावलं च देवेश होरादेष्कारणलक्ष
णां॥३॥उच्चनीचविभागेन दिक्कालचललक्षणां॥ग्रहजातिविभागंच कथया शुभहे
श्वर॥४॥ ॥ईश्वर उवाच॥ ॥शृणु सर्वमशेषेन राशीनां लक्षणां प्रिये॥ग्रहाणां म
शकानांच सुस्पष्टं कथयामिते॥५॥राशयो द्वादशः प्रोक्ता राशिचक्रसमाश्रिताः॥स
प्रग्रहास्तथा गौतमिना मानिते शृणु॥६॥मेषो ह्येषो धर्मिथुनः कर्कः सिंहः कुमारिका॥तु
कीटो धनुश्चान्यो मृगः कुंभो मघा परः॥७॥कुजश्चक्रो बुधः सोमो रविर्ज्योतिर्भार्गवः कुजः॥
गुरुश्चो र्कजो जीवो राशीनामधिपोग्रहाः॥८॥मेषो ह्येषो धर्मिथुनः कर्कटो रविवि

युज
१०

तो॥प्राधाःस्युःक्रमादीशाननपंचमसंयुताः॥१॥रविर्भृगुःकुजोराहुःशनिःसोमोबुधो
गुरुः॥पूर्वादिष्वधियोस्येतेकार्यारणामार्गसूचकाः॥१०॥रवराश्विनोमेषमानंरववेदो
यमलाहवषे॥मिथुनेश्चतुर्विधवारदाःकर्कटेस्मृताः॥११॥रवर्त्ययःस्मृताःसिं
हेकुमार्यारवरासागराः॥चषकाव्यतयादेतेतुलादिषुचपार्वति॥१२॥अहोरा
त्रचराःसर्वेराविचारानुगामिनः॥विषमारव्यसमारव्यश्चमेषायागरायेत्क्रमा
त॥१३॥विषमाःपुरुषाःख्याताःसमाःस्त्रीसंज्ञकाःस्मृताः॥क्रूरान्तुपुरुषाःप्रोक्ता
ःसौम्याःस्त्रीसंज्ञकाःस्मृताः॥१४॥चरुस्थिदिस्वभावामेषादौक्रमशःस्थिताः॥

२००
२४०
२८०
३२०
३६०
४००

गुरु
१०

नामानुरूपफलदातृग्रामाघ्रापमः प्रिये ॥ १५ ॥ षट्पदार्थान्महादेविराशीनां शृणु त
त्ततः ॥ क्षेत्रं होराथ देकाराणो नवशा द्वादशांशकः ॥ १६ ॥ त्रिंशोऽश्वेति षष्टोयज्ञातव्यं सु
रपूजिते ॥ गृहक्षेत्रमिति प्रोक्तं होरातद्वदमुच्यते ॥ १७ ॥ राशि त्रिभागे देकाराणो नवभा
गो नवांशकः ॥ द्वादशांशमहादेवि भागो दशसंमितः ॥ १८ ॥ त्रिंशद्भागप्रसिद्धस्मा
द्विभागोऽत्र प्रदर्श्यते ॥ खरवाष्टरूपिकालिप्राराशोर्मानमुदाहृतम् ॥ १९ ॥ स्वप्रमाने
न देवेक्षि होराग्रभागमानयत् ॥ खरवांकेः खखषट्केऽखखनेत्रैः खवासरे ॥ २० ॥
खर्तुभिश्च वराणो हेतुत्वाभागमवाप्यते ॥ होरादिकं महाभागे पतीर्त्तुं लक्षणं शृणु

सु. ज
११

॥२१॥विषमाख्येषु देवेशि होरायाश्च राडरोचिषः॥द्वितीयाशशि नो युगे मेव तपया द्रुणा
ये सदा॥२२॥स्वपंचनवमानां ये राशी नामधिपाय हा॥ते देष्कारणाधिपाः प्रोक्ताः
सर्वराशिषु पार्वति॥२३॥सुजमृगतुलक कर्काया विज्ञातव्या नवांशकाः॥मेषादीनां
क्रमादे विगणयेत्यु विभागसः॥२४॥मेषकेसरिधन्वीनां मेषायाश्च नवांशकाः॥
वृषकन्यामृगानां च मकरायाः क्रमात्स्मृताः॥२५॥तुलमिथुनकुंभानां तुलायाः
समुदाहृताः॥कर्कवृश्चिकमीनानां कर्कटाया नवांशकाः॥२६॥स्वनवांशकोदे
वेशिवर्गोत्तम इति स्मृतः॥पृष्ठायां जन्मकाले वा यतस्व शुभदायकः॥२७॥सर्वे

गुरु
११

षोमेपूर्वाणां स्वर्क्षाद्या द्वादशोशकाः॥ अधिपाः पूर्वमुद्दिष्टाराशीनामंशकेषु च॥ २५॥
 कुजार्किगुरुसोम्यायभागाः शुक्रस्य च क्रमात्॥ पंचपंचाष्टसंप्रार्थतुल्याऽजेषुरा
 शिषु॥ २६॥ त्रिंशोशका व्यत्यायुग्मराशिषु प्रकीर्तिताः॥ षड्पदार्थाः समासेन द
 र्शिता तव सुन्दरि॥ २७॥ अजगोपति युग्माश्च कर्क कीर्त्तनी मृगाः प्रिये॥ निशाः संज्ञा
 : स्मृता ह्येतैश्चायेते दिनात्मिकाः॥ २८॥ निशा संज्ञा विमिथुना स्मृताः पृष्टोदया
 : प्रिये॥ शेषाः शीर्षोदया ज्ञेयामीनश्चोभयसंज्ञकाः॥ २९॥ कन्यामिथुनकुंभश्च
 तुलश्च वरवर्णिनि॥ लगस्था वलि नो ज्ञेयानराख्याः परिकीर्तिताः॥ ३०॥ मृगकर्क

समे
 शु-५
 शु-७
 ह-८
 श-५
 म-५

यु.ज
१२

नरदा ३१११७
जल १०४१२
कीटाट
चतुष्पद १२४५

टमीनाश्चचतुर्थेजलवासिनः॥सप्रमेवश्विकत्वेकःकीटारव्याःसमुदाहृताः॥३४॥
अजगोपधनुःपाणिःसिंहश्चदशमस्थिताः॥चतुःपदारव्याराक्षीनांदिग्वलंसमु
दाहृताः॥३५॥नरादिनवलाजेयासेध्यायांजलवासिनः॥कीटश्चरात्रौवलिन
तुरश्चरणासंज्ञकः॥३६॥यःस्वामीनांयुतोराक्षिर्वधेनगुरुणापिवा॥दृष्टोवाभव
तोक्षेयइतरस्तद्विवर्जितः॥३७॥मेषोवृषोमृगःकन्याकर्कमीनतुलाधरा॥भास्व
रादिभवत्युच्चाराराक्षयोवरवणिनि॥३८॥त्रिंशद्भागदिशोराभाश्चष्टाविंशच्छरेन्द्व
॥पंचत्रिघनसंख्याताविंशतिःपरमांशकाः॥३९॥स्वोच्चात्सप्रमगं नीचंभागेपूर्वदि

गुरु
१२

निर्दिशेत् ॥ परिपूर्णवलः स्वोच्चे नीचे हीनवलोग्रहः ॥ ४० ॥ सिंहो वृषो मेषश्च कन्या
धन्वी तु लोघटः ॥ त्रिकोणपर्वः समुखात्तमारुखात्ताराशयः प्रिये ॥ ४१ ॥ लग्ने बुध
गुरुर्देवि चतुर्थराशिभागवो ॥ सप्तमे भानुतनयो दशमे रविभूमिजो ॥ ४२ ॥ वलिनः
सुर्वरा रोहे स्ववर्गविवसंस्थिताः ॥ दिने कर्कशुक्रजीवाः स्युर्वधो निशि दिनं वली ॥ ४३ ॥
॥ शेषा रात्रौ वीर्यवंतः शुक्रपक्षे शुभग्रहाः ॥ क्लृप्ते पायादिने मासि स्ववर्गविव
लान्विताः ॥ ४४ ॥ स्त्रीसेत्रे शुक्रशशिनौ शेषाञ्चोत्रेषु संस्थिताः ॥ उत्तरायणागो
चन्दुसूर्यो त्वन्ये ग्रहाः प्रिये ॥ ४५ ॥ दक्षिणा यरागा वक्रसंस्था ज्ञेया वलान्विताः

यु. न.
१३

मन्दादोमततःसौम्यो जीवस्तस्मात्ततः शितः ॥४६॥ ततश्च नुस्ततःसूर्यः क्रमाद्विर्या
धिकाग्रहाः ॥ बलसाम्ये महोदेवि निसर्गादधिकोवली ॥४७॥ मुर्का कीजगुरुशिता
तथासौमदेवाकराः ॥ विकृजाविन्दुसूर्याश्चविकृजाकेन वस्तथा ॥४८॥ मित्राण्येतेग
हेन्द्राणापरिशिष्टाश्चशत्रवः ॥ एषस्वविधिज्ञेयोनराणां सुरपूजिते ॥४९॥ अग्वेदा
धिपतिर्जीवोबुधोथार्थवराधिपः ॥ साम्रांभौमः शितोसौरियजुषांपरिकीर्तितः ॥
५०॥ क्षराचन्द्रार्कशौराः पापाः सौम्यास्ततोपराः ॥ ग्रहोबुधः पापयुतः पापः सौ
म्यो न्यथास्मृतः ॥ ५१॥ भौमार्कजीवाः पुरुषाः क्लीवोसौमजभानुजो ॥ स्यात्स्याभा

रा. मं. लु. व. शु. व. स.

गुरु
१३

गवश्चन्द्रो दौ कथितौ वीरवन्दिते ॥ ५२ ॥ विप्रो भार्गवजीवौ तु क्षत्रियोरविभूमिजौ ॥ च
न्द्रा वैश्यो बुधः शुद्धः शौरशंकरजो मतः ॥ ५३ ॥ राजानोरविचन्द्रौ तु भौमः सेनाधिपः पि
ये ॥ मंत्रिणौ गुरुशुक्रौ तु राजपुत्रस्तु सोमजौ ॥ ५४ ॥ सूर्यपुत्रो भवेदासो विभागो गृह
मण्डले ॥ एवं चन्द्रार्कजीवाः स्युः सत्तं भगुशशंकजौ ॥ ५५ ॥ रजोर्कपुत्रो भौमस्तु तमो
रूपावुदाहतौ ॥ पृष्ठायां जन्मकाले वा ग्रहः स्वगुणकृद्देवतः ॥ ५६ ॥ कुजार्कक्षितदोत्या
स्यायायां संख्याग्रहापि ये ॥ गुरुशशनयः पौराशस्यार्कदः स्मृतः सदा ॥ ५७ ॥ तनुर्ध
नभ्रातरश्च सुहृत्पुत्रोरिपुस्तथा ॥ जायामृत्युर्धर्मकर्मयथ्ययत्नतः क्रमात् ॥ ५८ ॥

यु.ज
१४

भावाद्वादशविज्ञेयालग्नमस्तचतुर्थकं॥ दशमं चेति के दाराणां राशिभ्यो धिवत्तानि च॥ ५
॥ तृतीयषष्ठदशमं लाभं चोपचयात्मकम्॥ लग्नस्थानमहादेविसर्वदोषचयः पुद्
॥ ६०॥ नवमं पंचमस्थानं त्रिकोणं परिकीर्तितं॥ पातालं हि वुकं वेदमबंधुसंज्ञाचतुर्थक
म्॥ ६१॥ त्रित्रिकोणं च नवमं दुश्चिक्यं स्यात्तृतीयकं॥ धीस्थानं पंचमं देवियामित्रं स प्र
मं स्मृतं॥ ६२॥ पुनरुनंतथा स्तारव्यं तदेव परिकीर्तितं॥ षिडारव्यमष्टमस्थानं रिष्ठाव्यं
द्वादशं तथा॥ ६३॥ चतुर्थचाष्टमस्थानं चतुरस्रं प्रकीर्तितं॥ द्वितीयं पंचमं चान्यमष्टमे
कादशं तथा॥ ६४॥ लग्नस्थानं पराफलं संज्ञया समुदाहृतम्॥ तृतीयषष्ठनवममसं च

गुरु
१४

पोक्तिमंविदुः॥६५॥दशमेचतृतीयेचपादद्विषुदाहृतम्॥नवपंचममप्येवमर्द्धद्वि
वरानने॥६६॥चतुर्थेचाष्टमेदेविपादोजाःपरिकीर्तिताः॥सप्रमेपरिपूर्णातुफलमेवप्र
कल्पयेत्॥६७॥शेषस्थानानिदेवेशिनपश्यंतियहोत्तमाः॥तृतीयेदशमेचार्किपश्यन्
र्गफलप्रदः॥६८॥त्रिकोरागेगुरुश्चैवचतुथाष्टमजःकुजः॥शेषाःसप्रमगोदेविपश्यं
तिगृहसत्तमाः॥६९॥एवमेतन्महाभागेशशिमराडलजोविधिः॥प्रदर्शितःसमासेनत्व
याचाकर्णितःप्रिये॥७०॥विप्रोविशुद्धमनसस्त्रिस्कंधजोजितेन्द्रियः॥ब्रह्मशास्त्रार्थ
वेत्तारोमत्सर्परहिताश्चये॥७१॥श्रुतगृहृतानित्यंगुरुभक्तिपरायणाः॥तेजानंतिपरगु

पुन
१५

संशेषाः शास्त्रार्थद्वयकाः ॥१२॥ ॥ इति युद्धजयार्थवेराशिग्रहवद्यदार्थप्रविभागो
नाम द्वितीयः पटलः ॥२॥ ॥ देवुवाच ॥ ॥ भगवन् देवदेवेश शशांकांकितशेष
रु ॥ ब्रहिमेपरमं ज्ञानं लग्नाय तच्छुभाशुभम् ॥ १ ॥ पूर्वपुष्पमया देवकृतं तदनुसार
तः ॥ कथया शुप्रसादेन यदितुष्टोसि भैरवा ॥ २ ॥ ॥ ईश्वर उवाच ॥ ॥ शृणु देवि
परं ज्ञानं मुनीनामपि दुर्लभं ॥ प्रत्यक्षं सर्वविद्यानामुन्नमं मोक्षदायकम् ॥ ३ ॥ पूर्वाह्ने
प्राशुरवो भूत्वा संयुतो हृषमानसः ॥ कृतदेवनमस्कारो हिरण्यफलसंयुतम् ॥ ४ ॥ द
त्वा कालविदे पश्चात्प्रसृष्टेऽथ येऽस्मिन् तम् ॥ देवज्ञाये स्थितः पृष्टातत्परो विनयान्वि

गुरु
१५

तः॥५॥देवज्ञानमुरवात्पुष्पसंगुप्तमुविचारितम्॥तत्काललपविज्ञायषद्यदार्थस
मचितम्॥६॥गुहा-स्फुटानराशिगता-तत्कालवलसंयुतान्॥सम्पद्विवलंतेषां
तत्रपुष्पविचारयेत्॥७॥माहेन्दुसुतोत्पत्तिवारुणोदहिताभवेत्॥शेषेषुगर्भहानि-
स्या-जायतो न स्पवामृतिः॥८॥मह-शु-ई-इत्यक्षरैःपुष्पे तत्रतेपुत्रोत्पत्तिः॥व-शु-ह-श-
इत्यक्षरैःपुष्पे कृतेपु-शु-त्यत्री॥९॥त्रिकोणकेन्दुगासौम्यापायाश्चोपचयर्क्षगाः॥प्र-
बुलाभप्रदाज्ञेयाविपरीताविगर्हिताः॥१०॥गुरुलग्नेश्वरेसूर्येचतुर्थेसप्तमेपि व-
॥चन्द्रेस्थितेतदाप्रघासश्चैवलभतेफलं॥११॥दशमैकादशे लग्ने द्वितीयच शुभा

युज
१६

स्थिता ॥ सप्रवाङ्मुरादर्थान्प्रधानास्त्रयसंशयः ॥ १३ ॥ चरराशौ स्थिते लग्ने पापे च
समवास्थिते ॥ अर्थनामादिशोद्धानिःपुष्टकस्य वरानने ॥ १३ ॥ लग्नं स्वस्वामिना दृष्टं त
न्मित्रेणाथ पार्वति ॥ चतुर्थे वा तदा पुष्टसुखसम्पत्तिमादिशेत् ॥ १४ ॥ लाभेवानिधि
वापि यदि पापो व्यवस्थिता ॥ चतुर्थे वापि देवेशितदा दुःखागमो भवेत् ॥ १५ ॥ सोम्या
गृहे रष्टमस्थे द्वितीयस्थाने सन्तथा ॥ दीर्घमायुरवाप्नोति पुष्टा केन्दुगतैस्तथा ॥ १६
॥ लग्ने तथाष्टमे पापो नीचस्था शत्रुमाश्रिताः ॥ मरणां प्रादिशेत्पुष्टश्चतुर्थे वहि पा
र्वति ॥ १७ ॥ पापैर्लग्नोपगोपीडा चतुर्थे वंधुविग्रहं ॥ जायानाशं सप्रमस्थैर्दशमैः क

युरु
१६

मनांसय ॥ १८ ॥ एषेव हि शुभादे विपुष्टिदाः परिकीर्तिताः ॥ विलग्नसप्राप्तमगाः पंचम
ष्टाः शुभगुराः ॥ १९ ॥ त्रिषष्टिदशायगश्चन्द्रो रोगार्तस्पशिवपदः ॥ एषेवमंस्थितापापाश्च
दुश्चोपचयस्थितः ॥ २० ॥ रोगार्तस्पवदेन्मृत्युकलत्रस्थानगैस्तथा ॥ तृतीयाद्येचक्रद
लेनागराः समुदाहृताः ॥ २१ ॥ नवमाद्येतथादेविपापिनः परिकीर्तिताः ॥ येषां भागं
शुभयुतं तेषां विजयमादिहोत ॥ २२ ॥ पराजयं पापयुतैः संधिमिश्रगतेवदेत ॥ आदा
वुद्यमनोयस्तुयापिनस्तेवरानने ॥ २३ ॥ येषां पश्चात्समुत्सर्गस्ते पौराश्चात्रविश्रुताः ॥
लग्नेचसप्रमेसौम्यौ स्त्रायषष्टिदशमाश्रिताः ॥ २४ ॥ पापास्तदाशत्रुसेनापृष्टा जयति

यु. १७

निश्चयात् ॥ सौम्यो गुरुर्भृगुर्वापिल्लभस्थानसमाश्रिताः ॥ २३ ॥ सेनाधिपस्य विजयं कुरुते
दशमे तथा ॥ स्थिरकमन्यलं कोरेदूराधगमने तथा ॥ २४ ॥ आद्यमादौ च प्रासादे वस्तुना सं
गृहेषु च ॥ वापी कूपतडागादिप्रतिष्ठानं भूदेवयोः ॥ २५ ॥ यात्रादाने विवादे च वस्त्रालंकार
भूषणे ॥ शान्ति कं पौष्टिकं चैव दिव्यौषधिरसायनं ॥ २६ ॥ स्वस्वामिदर्शनं मैत्रे वाणिज्ये
स्वर्गसंग्रहे ॥ गृहप्रवेशे सेवायां कृत्वा वै वीजवापने ॥ २७ ॥ शुभकर्मणि संघोच निर्ग
म्य शुभाशुभी ॥ विधारंभादिकार्येषु बांधवानां च दर्शने ॥ २८ ॥ जलमोक्षे च धर्मचरी
क्षादिमंत्रसाधने ॥ गजाचारो हरिणध्वजगजास्त्रांतां च वन्धने ॥ २९ ॥ परोपकारणे चै

गुरु
१७

वविधीनां स्थापने तथा ॥ कात्तविज्ञानसूत्रे च चतुस्पदगृहागमे ॥ ३० ॥ कलाव्याधिचि
किंसायां स्वामिसंबोधने तथा ॥ गीतवाद्यादिनृत्यादौ गीतशास्त्रविचारणो ॥ ३१ ॥ पुर
गामनिवेषे च तिलकसूत्रधारणो ॥ शार्ङ्गश्लोकविषादे च ज्वलिते मूर्द्धिते च वा ॥ ३२ ॥
स्वजनस्वामिसंबंधे ध्यादिदारुसंगुहे ॥ स्त्रीणां दानादिभूषायां त्वषेरागमने तथा ॥
३३ ॥ गुरुपूजाविषादीनां चालनं च वरानने ॥ ईडायां सिद्धिदं प्रोक्तं योगाभ्यासादिकर्म
च ॥ ३४ ॥ तत्रापि वञ्चयद्वायुतेजश्चाकाशमेव च ॥ कठिनकूरविद्यानां पठने पाठने
तथा ॥ ३५ ॥ स्त्रीसंगे वेश्यागमने मदनौकाधिरोहणो ॥ भुष्टकार्यसुरापाने वीरमंत्रायु

युज
१८

पासने॥३६॥विहृतेभुष्टेडादिविषदानादिवैरिरां॥शास्त्रभ्यासेचगमनेमृगयापशु
विक्रये॥३७॥श्विकाकाषपाधारारक्तवर्षादाहुरो॥गत्यभ्यासेयंत्रतंत्रदुर्गपर्वत
रोहरो॥३८॥घूतेचौर्यगजाश्वादिरथसाधनबाहने॥व्यायामेमारणोचाटेषट्क
र्मादिकसाधने॥३९॥यक्षिणीयक्षवेतालविषभूतादिनिग्रहे॥खरोषुमाहिषारी
नांगज्वाश्वानांहतंतथा॥४०॥नदीजलोघतरणोभेषजेतिपित्तखने॥मारणोमोह
नेस्तंभेविदिषोचाटनेवशो॥४१॥प्ररणकर्षणोक्षोभेदानेचक्रयविक्रये॥खड्गह
स्तेवैरियुद्धभोगेवाराजदर्शने॥४२॥भोजेस्नानेयवहारेकूरदीपौरविःशुभः॥भुक्त

गुरु
१८

मात्रेचमन्त्राग्नौस्त्रीणां वश्यादिकर्मणि॥४३॥ शयनं सूर्यवाहेन कक्तव्यं सर्वदा बुधैः
॥ क्रूरणि सर्वकर्मणि चरणि विविधानि च॥४४॥ तानि सिद्धं तिसूर्येन मात्रकार्या
निवारणं॥ क्षराणामेक्षराणंदक्षेयदा वसतिमारुतः॥४५॥ सुष्मणा सा च विज्ञेया स
र्वकार्यहराः स्मृताः॥ ईश्वरं चित्रितं कार्ययोगाभ्यासादिकर्मसु॥४६॥ अन्यतत्र न क
र्तव्यं जयलाभसुखे सुभीः॥ हर्य मेषद्वयभाः प्राग्विलग्नसुखेपि वा॥४७॥ रिक्ताग्रह
समेता चरिणोः संशंतिबंधनं॥ नवमेतु यदा पापापंचमं वा समाश्रिताः॥४८॥ रिपु
रायातिदेवेशि कुरुते च पराभवं॥ आरोग्यं सुतो चापि भास्करो वारसा तले॥४९॥

पु.ज

१९

नागद्यतिरिपोसेनाज्ञेयः शुक्रौ विपर्ययः ॥ चरणाशुदयेगे जीवन्मुक्तः समायुते ॥
५० ॥ गमनं वा गमनं वापि स्कंधावारस्य निर्दिशेत् ॥ एवं स्थिरे लग्नगते तद्युक्ते गम
मेव देत ॥ ५१ ॥ चरलग्ने स्थिते देवि सौम्ये यश्चित्तभास्करैः ॥ यथा तथा लग्नगतेर्ग
मनं प्रपुष्टादिशेत् ॥ ५२ ॥ स्थिरलग्ने यदा सौरो गुरुश्च समवस्थितः ॥ न गमस्तत्र
वक्तव्या नागमो वरवर्णिनि ॥ ५३ ॥ त्रितीयधनस्यैर्वा भृगुपुत्रगुरुर्मदा ॥ तदा प्र
वासिनः क्षिप्रमागमं प्रवेदयिष्ये ॥ ५४ ॥ मेषाति सिंह लग्नस्थे भौमा कार्काभ्यां युते
क्षिते ॥ धातुहृतं मुष्टिगं वा वत्तव्यं चिन्तितं तथा ॥ ५५ ॥ स्त्री युग्मकुंभमकरैः सौम्या

गुरु

१९

किंभ्यांयुतेक्षिते॥मूलं हृतंमुष्टिगंवावक्तव्यंचित्रितंतथा॥५६॥गोकुलीरतुला
चापमीनेर्ल्वग्रत्वमागतैः॥चक्षुजीवक्षितैर्युक्तैश्चक्षुजीवंविनिर्दिशेत्॥५७॥स्थि
रुत्तरेस्थिरांशोवालग्नस्वांशयुतेपिवा॥स्वजनैर्न हृतेवाच्यंतत्रस्थंतत्रविन्यसेत्॥
५८॥चरेचरांशकेन्येनतस्मात्तत्रविनिर्गतं॥द्विःस्वभावंसमीपस्थश्चैरोभूमिगतंध
नं॥५९॥केन्द्रोपचयगेःसौम्येर्द्वितीयस्थानगेस्तथा॥नष्टगाश्चैवल्लभतेपुष्टा
न्यत्वेविपर्ययः॥६०॥पूर्वांशशिलग्रगतोबुधोजीवःक्षितोपिवा॥लभ्यतेप हृतं
वित्तंलाभेचापिशुभान्विते॥६१॥तस्करस्याकृतिंवर्गजातिंचवरवर्णिनि॥लग्न

पु. २०

स्वामिवसाद्व्यात्कर्मणाचापितदप्यता॥६२॥लग्नस्यस्वांशकोदेवितस्यस्वामितुयोग
हः॥तद्वशात्कालविज्ञानमुदितांतकसंख्यया॥६३॥सूर्यपनाःक्षणाश्वनेदिनान्यारे
तथाबुधे॥अतवश्चगुरौमासाःशुक्लेपक्षाःपुकीर्तिताः॥६४॥सूर्यपुत्रेसमादेविसर्व
त्रेषविधिसमृतः॥प्रारणतुष्टिविस्थानःसिंहोमाहेनुयोयतः॥६५॥अथानस्रापभा
गस्यःकन्यशोभनउच्यते॥समानेहश्चिकोतेजोमृत्युयोगोभवेत्सदा॥६६॥उदानश्च
धनश्चैवोत्थातयोगउदाहतमा॥व्यातश्चाकाशविन्यासःशिवयोगोच्यतेतुलः॥६
७॥दक्षिणायांबहंत्येताःस्वासाःपंचविधाःकलाः॥कर्कटःषड्विधश्चैवदक्षिणायन

गुरु
२०

मेव च ॥ ६५ ॥ नागः पृथ्वीतथाकुंभः सिद्धियोगः स्मृतः सदा ॥ कूर्वाद्यादास्यथामीनो यो
गस्तत्रास्मृतो भवेत् ॥ ६६ ॥ कृकरसे जगोज्ञे यो ह्येषेन्द्रः सिद्धियोगतः ॥ देवदत्तो हि मिथु
नोति गंडो योग उच्यते ॥ ७० ॥ धनं जयः स्मृतो मेषश्चाकाशः शूलयोगतः ॥ वामस्थाने
वहंत्येताः आसाः पंचविधाः कलाः ॥ ७१ ॥ मकरषड्विधश्चैव उत्तरायणमेव च ॥ पथपं
चकमेतत्तत्रोक्तं स्नेहेन पार्वति ॥ ७२ ॥ अतः परं प्रकीर्णं खं कथयामि गणान्विके ॥
नृपमग्निर्लोहितं वा द्रव्यं सूर्योदयं रवौ ॥ ७३ ॥ लग्नगतद्वि लग्ने वा स्वप्ने दृष्टं वदेत्सि
धौ च नृनारिश्चेत्तत्पुष्पं रत्नानि विविधानि च ॥ ७४ ॥ सुवर्णं विद्रुवं रक्तं मांसं स्याद्द्वयं

पुत्र
२१

गेकुजे॥ आकाशगमनं सौम्यं कथाधर्मसमन्विताः॥ ७५॥ पाठमातेखनं आस्थी वा-
ले श्वसहसंगमं॥ स्वबंधुदर्शनं शास्त्रं सुरसंदर्शनं गुरो॥ ७६॥ शुक्रे जलादत्तरणं मेथु-
नं त्रित्यदर्शनं॥ शौरे नीचसमायोगं पर्वतारोहणं वदेत्॥ ७७॥ सप्तलग्ने ग्रहे न्यस्मि-
न्मिश्रं स्वप्नं समादिशेत्॥ रिपुनीचक्षणे तस्मिं ग्रहे शुभं पराजितं॥ ७८॥ अष्टगते वा दे-
वे शिदुः स्वप्नं तत्र निर्दिशेत्॥ रवितलग्ने सोमदृष्टे तयोवायदिसप्तमं॥ ७९॥ तदा दृष्टं
वदेत् स्वप्नं नान्यथा वीरवंदिते॥ लग्नभोगवसानत्रकालं स्वप्ने विनिर्दिशेत्॥ ८०॥ आ-
घातमध्यमे भागे येन तत्पुत्रयो भवेत्॥ संक्रांत्यक्षदिनयुते ग्रहवारणं संशुणं॥ ८१॥

गुरु
२१

द्वयवर्गसमायुक्तं त्रिभिर्भक्तावशेषकम् ॥ तस्माच्च भवाप्यशुभलोके र्थस्य विनिर्दि
शेत ॥ ८२ ॥ एकशेषे र्थवृद्धिः स्याद्विशेषो मध्यमं वदेत् ॥ निःशेषे हानिरादेः संप्रति
मासं विचारयेत् ॥ ८३ ॥ नाम्नः स्वरास्मात्सवरा निवतु पार्वति ॥ वरौ बुद्धिगुराणां
क्षेप्यास्वरैर्भागं पुनर्हरेत् ॥ ८४ ॥ चौराणां संख्यया देवि शेषाश्चौरास्माद्विशेत ॥
तदंकतुल्यचौरस्यादिति सत्यं वराग्रजे ॥ ८५ ॥ सूर्ये न वहमानायां सुषुम्णायां मुहु
र्मुहुः ॥ सायंदद्यादरंदद्यात्सर्वथा च तदत्यथा ॥ ८६ ॥ उर्ध्वमाग्रतो दूतो ज्ञेयो वा
मपयि स्थितः ॥ पिष्टे दक्षेतथा धस्ना सूर्यवाहगतः शुभा ॥ ८७ ॥ अनादिविषमां

पुन

२२

संधिर्निराहारा निराकुलापरेशुस्मेवित्नीयेतमासंध्यासंधिरुच्यते॥८८॥ चौराणां
स्थापनं कार्यं ज्येष्ठानुक्रमयोगतः॥ वर्णात्रयंतु संगृह्य पृथक् कस्य मुखाच्युतम्॥८९॥
वर्गक्रमेण संस्थाप्य स्त्रीपुंजन्म समासमौ॥ सवर्णक्रमेण विज्ञेयं ततो मास निरूप
णम्॥९०॥ दिगुरगानंदसंभक्ता शेषा मासा विनिदिशेत्॥ शेषे वा प्रंतु संयोज्य पुन
र्नंदे विभाजयेत्॥९१॥ एवं पुनः पुनः कुर्याद्यवभागं न गच्छति॥ ते मासा संस्फुरा
न्नेया गर्भस्य वरवर्णिनि॥९२॥ सत्यमेतद्वारो हेतवस्ते हास्यदर्शितं॥ प्रश्ने ये विष
मा वर्णातिगर्भे पुत्रजन्मनां॥९३॥ द्विचतुर्थाः स्त्रीजनकाः खण्डजन्मानुनासिकैः॥ ना

गुरु

२२

मर्क्षचतियिचैग्रहंप्रह्माक्षराणि च ॥ २४ ॥ एकीकृत्य हरेद्भागं सप्रभिर्वीरवन्दिते ॥ स
मावशेषेकस्यास्याद्विषमेपुत्रमादिशेत् ॥ २५ ॥ गर्भस्थायास्त्रियोदेविप्रपूर्वाभ्यस्य
कस्यचित् ॥ मात्राक्षरप्रमाणाश्च प्रव्येसंगृह्य योजयेत् ॥ २६ ॥ सप्रभिर्भागमाहृत्य स
धशेषं शराहते ॥ प्रक्षिप्य तद्विभक्तं तत्कृत्वा तत्रावशेषकं ॥ २७ ॥ एकाधिकं तदाज्ञेयं
स्वर्गमर्त्यरसातलं ॥ प्राग्बद्धं त्रयं यास्यं त्रिविभक्तं तु कारयेत् ॥ २८ ॥ एकशेषेण ला
भस्यातद्विशेषे मध्यमं फलं ॥ त्रिःशेषे त्रिःफलं प्रोक्तं सत्यमेतन्न संशयः ॥ २९ ॥ सर्वत्र
फलविज्ञाने चिंतनीयं गणान्निके ॥ त्रियो नरस्य यन्नाम तद्विभेदोक्तः कुरु ॥ ३० ॥

शुकाश्याः स्वराज्ञेयाः काद्यावर्णाः सुरार्चिते ॥ चित्ते धैवं स्वराः सवान्यं जनानि च योजयेत् ॥
 १०१ ॥ योराशितत्र देवे शिभवे तत्र विभाजितं ॥ कृत्वा शेषे यदा शून्यं रूपं वा पुरुषस्तदा ॥ १
 ०२ ॥ मियते पृथ मंदे विद्वाभ्यां नारितथा भवेत् ॥ जयापत्यो विधिज्ञेयो नान्येषामेव पर्व
 ति ॥ १०३ ॥ स्वरैर्वा केवलैरेतत्सत्यं भवति सुवृत्ते ॥ कृत्वा पक्षोद्भवं वर्णं नाम्नि प्रथमं स्वीकृ
 तं ॥ १०४ ॥ मियते शुक्लपक्षे सौ शुक्ले कृत्वा विनिदिशेत् ॥ नाम्नि वर्णः समेकारो वामा
 स्तो विषमे पुनः ॥ १०५ ॥ दक्षिणा घत्रयं योगस्तत्र वर्णाधिकं कुरु ॥ प्रसंगतो प्रवक्ष्यामि
 नक्षत्रमयनं तथा ॥ १०६ ॥ विस्मृतं जन्म नक्षत्रं मानयेद्दृष्ट्वा कः सुधीः ॥ सर्वत्र प्रोक्तं यो

ग्राह्य कृष्णपक्षादिमासगा ॥१०७॥ योजनादिनसंख्यास्यात्तां तत्र च नियोजयेत् ॥ ततः
स्वजन्ममासस्य मासस्य कदाशाधिक ॥१०८॥ तस्यांते यो भवेदक्षं ततः प्रभृतयसुरः ॥ त
योक्तुं संख्यायातिष्ठेन्नक्षत्रे तत्र निर्दिशेत् ॥१०९॥ अत्र जन्मदिनां के चेन्नां केन सह संयु
तां ॥ संख्यायाधिकतिष्ठेत्ततः कुर्यात्तया विना ॥११०॥ दोषनक्षत्रमादिश्येत् पूर्ववत्सुरसुंद
रि ॥ पंचविंशतिसंख्याकं सर्वत्र परतो धवा ॥१११॥ तत्र प्राग्वक्षिपेत् संख्यामासजन्मदि
नस्य तां ॥ इत्थं स्वजन्ममासां तं नक्षत्रं पुरतो गतं ॥११२॥ तयोक्तं संख्यावाप्रांतं नक्षत्रं
विस्मृतं भवेत् ॥ अनेनैव प्रकारेण यथेष्टं प्रसाधयेत् ॥११३॥ इष्टदिनि वा देवेशिक

युज
२४

दावित्सांतरं भवेत् ॥ यत्र भागे स्थितः प्राणस्तत्र वेत्तु च को भवेत् ॥ ११४ ॥ स्थितं तदोत्तरे
जीवेदन्यथा म्रियते कुर्वम् ॥ दक्षिणे निर्गतो पादे स्त्री वामे पुरुषस्तथा ॥ ११५ ॥ जीवे निःसं
शयं भेदे पृष्ठकस्य विचारणम् ॥ दक्षिणांगस्य चलनं हृदये पृष्ठवर्जितं ॥ ११६ ॥ शस्यते प्र
त्यवेत्तायो सर्वकार्येषु सुन्दरि ॥ स्तनपादतलांगुष्ठहस्तमस्तककंशां ॥ ११७ ॥ वक्रनाशा
गुह्यरभ्रंगण्डकदंशकं तथा ॥ पृष्ठे दक्षिणाहस्तेन वर्तिर्वापि शुभध्वनिः ॥ ११८ ॥ तस्य
सर्वार्थसंपत्तिर्भवतीति विनिर्दिशोत् ॥ क्रीडार्थमुदिते भागे भाण्डमस्तमिते परम् ॥ ११९
॥ संस्थाप्य तत्र वक्तव्यं कस्य चिद्व्यतामिति ॥ एकस्तत्रास्तभागे यत्र स्थितं स्तकं ति

गुरु
२४

निश्चयम्॥१२०॥मूर्खचित्तगृहार्थायबालानां क्रीडनाय च॥एतत्ते कथितं भेदे ज्ञानं
परमदुर्लभम्॥१२१॥अतः परं तं ब्रूहि यत्ते मनसि वर्तते॥ ॥इति श्री युद्धजयार्णव
तंत्रे विविधप्रश्नकथनं नाम तृतीयः पटलः॥३॥ ॥देव्युवाच॥ ॥भगवन् श्रोतु
मिष्टामि युद्धकाले जयाजयं॥कथं विज्ञायते देवनामर्क्षो च महेश्वर॥१॥ ॥इत्य-
स उवाच॥ ॥शृणु देवि यथा तथ्यं ताया चोदितोऽहं॥यन्न कस्यचिदाख्याते तं ते
वक्ष्यामि पार्वति॥२॥प्रायः स्वरोदये शास्त्रे ज्ञेयं नामर्क्षमाश्रितं॥को जानाति रिपो
न संतत्कालोऽथास्य सुन्दरि॥३॥अक्षतु विदिते चैवोराजिर्गणकदर्शनात्॥नव

यु. ३
२५

भिर्नवभिः पादैर्नक्षत्राणां प्रकीर्तिताः ॥ ४ ॥ राशिमेषादि तोयावन्मीनानः सुरसुन्दरि ॥
अचिन्मादिषु भेषे वै पौष्मा त्रेषु क्रमात्स्मृताः ॥ ५ ॥ नामनक्षत्रविज्ञाने क्रममेतद्वदा
मि ते ॥ नाम्नाशतपदारब्धं तु वेधज्ञानाय पार्वति ॥ ६ ॥ नाम्नाय आदि तोवर्णस्तमत्र
ग्राहयेत्प्रिये ॥ संयोगे उर्ध्वं संस्थातु गृहीयात्स्वरसंयुतं ॥ ७ ॥ दशतिर्यग्गृह्याधो धः को
ष्कानिन्यसेत्ततः ॥ शतं भवेत्कोष्ठाकानां नामनक्षत्रसंविदे ॥ ८ ॥ पूर्वस्यादिशि दे
वेशि प्रथमात्कोष्ठा क्रमात् ॥ न्यसेदवकहडाश्चेति तिर्यक्स्थित्या च दक्षिणे ॥ ९ ॥
मटपरैस्तकारश्च नयश्च भजरास्तथा ॥ वारुण्यो गसदास्तद्वत्तौ सोमदिशि क्रमा

गुरु
२५

त॥१०॥ आद्यपंक्तिषु विन्यासः कृत्वा ध्वजततः प्रिये॥ अकाराधउकारश्चोकार एका
रश्चोक्तिः॥११॥ एभिः स्वरैः समायुक्तान्वकारादीस्तथान्यसेत॥ स्वाधो धो देव देवेधि
मयादीनंतरस्थितान्॥१२॥ कुपुत्रदुपदंचान्यानेतान्वर्णा क्रमात्स्त्रिखेत॥ घडः छाव
गाठानत्यातधफ्ठाथअजास्तथा॥१३॥ स्त्रीस्त्री संभाषणनेतान् जानीयादीरवंधि
ते॥ एवं क्रोष्टशतं प्रोक्तं मसुरैः स्त्रि संयुतैः॥१४॥ ह्रस्वादीर्घाः समाज्ञेयास्तंभाना न्त
पृथक्त्वरः॥ इत्थं भानां क्रमाद्वर्णानां क्रमशः स्थितः॥१५॥ चतुष्टयं चतुष्टयं च
कथ्यते तच्च सुन्दरि॥ अकारस्थतथेकारउकारश्चचतुर्थकः॥१६॥ कृत्तिकाश्चो व

युज
२६

विवुचरोहिणीसमवस्थिता॥वोवेककितथासौम्यंकुघडं चं चैव भ॥१७॥केकोहा
हिटितेभस्पर्हहेहोउवरा नने॥तिथ्यंतथासार्पभंस्पाडिडुडेडोमघाततः॥१८॥ममि
मुमेमहादेविभाग्यंमोटिटु स्मृतं॥हेटोपपितथार्यमंहस्तं पषराथा स्मृतम्॥१९
॥पोपेरितथाचित्रारुरेणतस्तथानिलं॥तितुतेतोविष्णारवास्यान्मैत्रंननिनुनेस्म
तम्॥२०॥ज्येष्ठंनोययियुजेयायोयेभभिचनेऽतम्॥पूर्वाषाढातुठफटाभोभेज
सुतशः स्मृतम्॥२१॥जुजेजोरवोभिजितत्रविखुरेखोवरानने॥वैष्णवंवासवंभं
द्गिगुगेवपार्वति॥२२॥वारुसंगोशशिशुवशोशोददितथाजभं॥दुथरुजांश्चोत

गुरु
२६

गण्यं पौष्मेदेदोचुचिस्मृतम् ॥ २३ ॥ चुचेचोलाश्चिनीजेयालितुलेतोभरणपि ॥ ए
तद्युतपदेचक्रनामनक्षत्रसंविदे ॥ २४ ॥ ज्ञाते शतपदेचक्रे नामवर्गास्यबंधनम् ॥
अंशचक्रं भवेदस्मान्नयाकर्णय सुवते ॥ २५ ॥ न्यस्येदेवाश्रुं सचक्रे विशतिश्चाय
संयुता ॥ पूर्वपराचसुस्पष्टास्तवन्नादसिगोत्राः ॥ २६ ॥ रेखान्नेषु लिखेदे विदिषु
प्राच्यादिषु क्रमात् ॥ पूर्वोक्ता नेववर्गाश्च यास्तो शतपदो स्थिता ॥ २७ ॥ चतुर्णां च च
तुर्णां च वर्गा नामुपरिन्यसेत् ॥ कृत्तिकादीनि चिह्नानि शतंतद्दृष्ट्वाधिकं ॥ २८ ॥
पंचादौस्वरवर्गाश्च परान्वादीन्स्वरैर्युतान् ॥ सभाक्षराणि च तथा स्वपदे विन्य

सेत्तिये॥२९॥ तत्रचिन्मिदं गौरिदं धालिङ्गित धूमितं॥ वेधितं ग्रहसंस्थित्यप्रोच्यमा
नं शृणु पिये॥३०॥ कृत्तिकाप्रथमेपादे योकारसमवस्थितः॥ पापात्मा तेन तं वर्णं परि
त्यक्तं च धूमितं॥३१॥ ईकारं पश्चिमेभागे दग्धं लोकारमगुतः॥ खोकारं संस्थितं द्वैधं स
र्वत्रैव विधिः स्मृतः॥३२॥ आलिङ्गिते भवेद्दोगः कुलनासं च सन्मुखे॥ हृते दग्धे च पंचतं
भंगश्चोभूमिते तथा॥३३॥ ललापातफलं चात्र वक्ष्ये हं वीरवन्दिते॥ आग्नेये प्रथमेपा
दे त्ववर्णं संस्थितो रविः॥३४॥ ललां करोति किं स्थाने वर्णं तद्वा दशो गुतः॥ मृगशीर्षा
न्निमेपादे च द्वात्रैरसंस्थितः॥३५॥ पश्चाद्भागे प्यसौरत्ना द्वाविंशो प्रकरोति च॥ सुका

कारेवारुणास्यान्नेपादेचवरवर्णिनि॥३६॥स्वं सर्वगर्हर्विद्यास्वत्तापातपरिक्षणा॥सूर्या
क्षदशसंख्यंतुक्षितिपुत्रस्तृतीयके॥३७॥सुरमन्त्रितथाषष्टेरविपुत्रस्तथाष्टमे॥पुर
स्थितमेदवेष्टिचन्द्राद्याश्चविलोमतः॥३८॥द्वाविंशभेष्टाष्टिःकुर्यान्नवमेसैहिका
सुतः॥सप्तमेसोमपुत्रस्तुशुक्रःपंचमभेतथा॥३९॥सूर्येणावित्तनाशःस्यात्कुजराहुश
निश्चरैः॥मरणांजीवलतायांवंधुनाशाभवेत्युये॥४०॥शुक्रेणाकार्यविभुंसत्त्वनर्थः
सोमस्तनुना॥चन्द्रेणातुमहात्रासोत्तनापातफलःस्मृतम्॥४१॥अतःपरंमहादेवि
शलाकामुच्यते॥भेदैर्वक्तमतेभिन्नैप्रोच्यमानैश्चणुप्रिये॥४२॥रणारंभादिकृत्येषु

पु. ज
२८

विचिन्त्यः स्पादिशेषतः ॥ चक्रं सप्तसत्त्वाकारव्यंसदसत्फलवेदनं ॥ ४३ ॥ सप्तपूर्वपरा
लेखा सप्तैव दक्षिणोत्तराः ॥ तारव्ये कृतिकादीनि क्रमशो भानि विन्यसेत् ॥ ४४ ॥ पू
र्वदि क्रमयोगेन त्वष्टाविंशश्च संख्यया ॥ तत्र क्षं क्रूरसंयुक्तं विंशदलिगितं प्रिये ॥
४५ ॥ क्रूरस्य सन्मुखस्थं भंतं च विद्धं विनिर्दिशेत् ॥ क्रूरमुक्तं भवेद्दग्धं तदग्रस्थं विधू
मितं ॥ ४६ ॥ फलं तेषां च पूर्वोक्तं विज्ञातव्यं मुराचिंते ॥ सूर्येण संयुतं देवि विरुद्धं त
रमादिशेत् ॥ ४७ ॥ यतो र्कमण्डले वासं गतं सुरमुद्रि ॥ सौम्यगहेण तु तथा यो
षितं तच्चतुष्टयम् ॥ ४८ ॥ विवाहे तु फलं वेधात्सु संगेनात्र कथ्यते ॥ रविवेधे तु वेध

गुरु
२८

मंभोमवेधेजसयः॥५॥अन्नापातान्ययोप्येवंबुधवेधोदुदीरितम्॥देवाचार्य
स्पवेधाचनित्यंभवतिदुःखितम्॥५॥शुक्लमेदात्यतिंयत्काप्रवजेह्यलनाक्रवम्॥श
नैश्वरस्पवेधेनपरव्यातागणिकाभवेत्॥५॥चन्द्रस्पतुहालाकाग्रेसौम्यकैराहिसं
गते॥क्रमाच्छूलमहाशूलौयोगौतौतुप्रकीर्तितौ॥५॥सिरंकार्यंविवाहंचप्रवेदंग
मनंतथा॥नकुर्वाच्छूलयोगेस्मिंयातस्यात्रमृतिभवेत्॥५॥दिमासाभ्यंतरेवशं
गमनेप्राणसंशयः॥परिणीतेतुवैधव्यंतस्मात्सर्ववर्जयेत्॥५॥भौमाद्याःप
तयःसप्तभेषुसप्तसुसप्तसु॥स्वपरिग्रहनक्षत्रेस्थितादोषेनकुर्वते॥५॥यात्रा

यु.ज
२९

रिषुसुकार्येषुसर्वसंपन्निकारकाः॥स्वधतित्वान्महादेविहितंकुर्वन्तिदेहिनां॥५६॥उ
त्तगत्रितयेपुष्पेमेत्रेचक्षितिनन्दनः॥अयेचपापाचवेधं चौरभीतिविषानले॥५७
॥रोगेचपशुनाशोवापीडीयच्छतिदेहिनां॥धातुमेवैस्मवेचान्दुहस्तेचित्राधनिष्ठयोः
॥५८॥बुधोविद्वस्तदानाशंकरोतिवरवाससां॥मरणीनांललनानाञ्चपशूनांचविशो
षतः॥५९॥अत्रैकमेतथासूत्रेपैत्रेचेन्द्राग्निदेवते॥आश्विनेचगुरुर्विदो नृपभीतिः
स्थितिस्तयम्॥६०॥सर्वकार्यविनाशश्चकरोतिवरवर्णिनि॥ज्येष्ठायांभाग्यसर्पेषु
रेवत्याभृगुनन्दनः॥६१॥विदोविनाशयेदुष्टंविवाहंपशुविक्रयम्॥आग्नेयरोइन

गुरु
२९

लभः स्वातिया म्याभिजित्सुच॥६२॥ शनिविदः सुहृन्नाशं जानूरवरुजस्तथा॥ आग्ने
यादिकभाषानां क्रमेणास्तुचतुष्यम॥६३॥ चतुष्यं चेति वर्गानां सप्तस्युर्भेषु भेषु
च॥ सूर्येन्दुक्षितजीवारासौम्यसूर्यजराहवाः॥६४॥ क्रमादेष्टामहाभागेतथात्तेराहु
सूर्यजो॥ वर्गस्थितेतथान्यानां वेधमायांति सुन्दरि॥६५॥ भानुभूमिसुतो विदेभूमिजं
भानुरेवच॥ तथेन्दुचन्दुजो देवि सौरजीवं परस्परम॥६६॥ शुक्रराहुतथान्यानां वेधमा
यांति सुन्दरि॥ दिकपुरं नगरगामहिरण्यं पशुवा न्ववान्॥६७॥ नक्षत्रंति वेधदोषा
च्चवेधं यस्य सुरेश्वरि॥ सप्तसंख्यानि भास्यत्र संस्थितानि ककुप् क्रमात्॥६८॥ ते भे

यु-ज
३०

सादिक्कगंतव्यासिद्धयोवीरवन्दिते॥समंवापूर्वसौम्यस्थेदिशंपूर्वोत्तरां वजेत्॥१॥या
म्यांवारुणाभैरेवंदक्षिणां पश्चिमं वजेत्॥नलंघ्यापरिघोदेविदहनानीलदिकस्थिता॥२॥
॥३॥उल्लंघ्ययातियोमोहान्मियतेसतुपार्वति॥याम्याग्नेनभयोर्मध्येभुजंगमघयो
स्तथा॥४॥विशारवामैत्रयोर्मध्येविश्रुवासवयोस्तथा॥भवेत्समुद्रयोगायंयेनदे
विपरस्परम्॥५॥वैरमुत्यापतेघोरंतस्मादत्रविवर्जयेत्॥समद्रयोगादुद्धनिविवाह
गमनेतथा॥६॥गतस्तदंतरेदेविनायांतिस्वगृहंपुनः॥एकस्यपर्यवसतितथाभ्य
स्योदयोभवेत्॥७॥चक्रेस्मिन्देवदेवेशिलत्नापातंपरीक्षयेत्॥पूर्वोक्तेनप्रकारेण

गुरु
३०

फलमत्रतयोदितम् ॥ १०५ ॥ एवमेव महाभागे दर्शितं चातिविस्तरम् ॥ नामर्क्षप्रवि-
भागं च शलाकाचकमुत्तमम् ॥ १०६ ॥ ॥ इति युर्ध्वजयार्णवतन्त्रे शतपदांकसप्तश-
लाकाचकभेदश्चतुर्थः ॥ ॥ देव्युवाच ॥ एकाशीतिपदं देवचकाराणामुत्तमं परम्
तदेव श्रोतुमिष्टामिविस्तरेण महेश्वर ॥ ॥ ईश्वर उवाच ॥ कथ्यते विस्तराद्देवि
पदैकाशीतिसंयुतम् ॥ चक्रः स्वरोदये शास्त्रे सर्वार्थानां विचेतनम् ॥ ११ ॥ तत्र को रौ-
षुदेयाः स्फुरकाराश्चास्वराः पुनः ॥ ततश्च कृत्तिकादीनि पाद्यादावन्त्यपंक्तिषु ॥ आव-
र्णाविंशतिसंख्याश्च तथा वक्कहडादिकाः ॥ तथोत्तरे ह्यष्टमुरवागणयेच्चानुलोमतः

युज
३१

॥४॥ नन्दादिकाश्चतिथयः पंचम्याभ्यंतरस्ततः ॥ इत्यमुत्पद्यते चक्रमेकाशीतिपदाक
तिः ॥५॥ अत्रचेत्स्वरनक्षत्रवर्गाशितितिथिर्गृहः ॥ क्रूरोहत्या ततो नाशो द्वित्रिवेधेऽप्य
शोभनम् ॥६॥ एकवेधे शौर्यनाशः स्थानभुंशोऽथवा भवेत् ॥ नाम्नश्चोभयवेधेन पा
पाभ्यां निर्दिशेन्मृतिः ॥७॥ सौम्यपापग्रहोहत्या नाम्ना व्याधिर्द्वयस्य ॥ वेधेवेना
सिक्कर्षस्य त्रिवेधे चायुषोभयम् ॥८॥ आधानजनमकर्मसर्वविनाशसंयधान्मृतिः
॥ पापवसुग्रहेणापि फलमसामितेन च ॥९॥ नाम्नाक्षरेस्तमायातेव धवंधादिका
शिवम् ॥ स्त्रीभृत्यविग्रहः शोकः पशुदासविनाशनम् ॥१०॥ उदितेनामवर्गो च जयो

गुरु
३१

मित्रान्परिदृश्यः॥ शुभिष्टार्थविनिःपत्तिनाभ्यातकितस्तथा॥११॥ इन्द्रादिदिक्च
तुवर्गयत्रकापिस्थितोरविः॥ सवर्गस्तमितो ज्ञेयः शेषास्तत्पुदितास्त्रय॥१२॥ अक्ष
वर्गस्वरोगशीतिथिदिक्कास्तमत्रहि॥ गच्छत्यर्कोप्रतापेन मासत्रयमधोभुवः॥१३॥
३॥ अदितास्तुत्रयोवर्गगमानां नवकंतथा॥ व्योम्निदिग्वर्गानक्षत्रस्वरगशिदिना
त्मकः॥१४॥ यस्यां वर्गस्तमायातस्तस्यां यात्रामतादिशि॥ शुभाशुभसमतेतुपू
र्वोद्योगीजयीभवेत्॥१५॥ अग्न्याद्यान्यहिनिष्ठानिभानिपंचक्षराणिच॥ नाम्ना
चकहडायानिहषभद्वंद्वकट्टा॥१६॥ नन्दास्वराः कोरागताश्चत्वारः पूर्वपंचमी॥

यु-ज
३१

नवमोद्वादशपरस्तथैवेशारविक्षतं॥१७॥मघादिन्द्राग्निनिष्ठाभिभानिवर्गानिपच
च॥मकाराद्यानितानिनिमिहकन्यातुलास्तथा॥१८॥स्वराद्वितीयषष्ठाश्चदशमोथ
चतुर्दशः॥भद्रातिथिश्चयात्पसंयाम्याशायारवैस्थिते॥१९॥मैत्रादिवैष्मवान्नानि
भानिनादीनिपंचमु॥खान्तानिवर्गानितथाकीटधन्वीमृगस्तथा॥२०॥जयाति
थिःस्वरावद्भिर्मुनिरुद्दशरेन्दवः॥इत्यर्कविहितं सर्ववारुण्योपतिभावयेत्॥२१॥ध
निष्ठापरिभानानिगकाराद्यक्षराणिच॥पंचलान्तानिकुंभश्चमीनोमेषोथरा
शयः॥२२॥रिक्तातिथिःस्वरावेदवस्वर्कद्विगुणाष्टकः॥इत्यादित्यस्यसंस्थानात्सौ

गुरु
३२

म्यायामस्तमेति च ॥ २३ ॥ उपग्रहो प्रतापश्च ग्रहवत्परिवेष्टितं ॥ उपग्रहाः स्फुरन्त्यौ च
तेषां ज्ञानं रविस्थिते ॥ २४ ॥ यशदित्यस्थिभे स्यात्ततो यत्पंचमं पुनः ॥ तत्र विद्युन्मु
खो नाम परिज्ञेय उपग्रहः ॥ २५ ॥ एवं शूलोष्टमे भे स्यादशनिश्च चतुर्दशे ॥ अष्टाद
शतथा केतुर्विंशे चोक्ताभिधाकः ॥ २६ ॥ द्वाविंशे वज्रनामा च त्रयोविंशे च कंपनः
॥ चतुर्विंशतथा न्यश्च भवेत्सुलकेतनः ॥ २७ ॥ राहु सौरकुजा कुर्षु यत्रोक्ताश्चरणाह
तिम् ॥ अक्षतत्रान्तरे मृत्युर्ग्रहयोगितम् ॥ २८ ॥ अहोरात्रतिथिस्त्रिंशत्सत्परि
हत्युताग्रहाः ॥ नक्षत्राणि च नक्षत्रे तथासुः सप्तविंशतिः ॥ २९ ॥ पूर्वाष्टभागादिव

यु-ज
३३

माधिपस्यतथैवचांनेदिवसस्यविंघात॥शेषाग्रहाषद्यरिवर्त्तनेनमुजंतिवारानि
क्षिपंचमेन॥३०॥इत्येवमेषामुयोभवेद्वारातिथिक्रमात्॥वारग्रहप्रवृत्त्येवंवारन
क्षत्रतोपिवा॥३१॥जन्महानिविनाशारब्धयथापुंसितिथित्रयः॥पक्षोत्ततद्वे
स्यादहोरात्रात्रेरेपिच॥३२॥तिथिक्रराग्रहःकूरेनक्षत्रंक्रूरमेवच॥विनाशार्क्ष
विशेषेणातथासर्वमशोभनं॥३३॥चक्रेऽकाधिकाशीतिपदसंख्येभवेद्वध
॥राजदंष्ट्राव्यधास्थित्याप्रत्येकंदिग्व्यस्यच॥३४॥खण्डस्वरचतुष्टयस्वरयो
रंत्ययोर्द्वयोः॥निरर्थप्राप्यविन्यासाप्येकारस्यद्विरुक्तितः॥३५॥वर्णानांद्वादशानांचत

गुरु
३३

थैपरिवर्जनात्॥यचिंत्य मत्रतत्रेदंरहस्यंसंप्रकाशते॥३६॥पथमेनवमेचैवअधि
कायांचसप्रमौ॥सैकादशीतिपदेचैवयदानामव्यधेसति॥३७॥अकारपुन
रप्येवद्वादशोकोष्टकेत्रिंशति॥तस्यवेधेननिर्दिष्टोवेधःकोशेषुयःस्वराः॥३८॥ए
कविंशोपंचविंशोपंचषष्टिपदेतथा॥सैकसप्ततिकोष्टेचशताईचैकमुच्यते
॥३९॥एकाधिकेशताईचसुपूर्णाचव्यधोवधात्॥अत्रस्थिताक्षराणाहिच
नुभक्तावरानने॥४०॥याषोडशकलाश्चाद्यास्तेस्वराःषोडशाःस्मृताः॥ताभ्यं
गतासुषुष्टिभ्यादन्यथादेहपीडनं॥४१॥स्थूलसूक्ष्मादयाश्चैवविज्ञातंचसुनि

यु.ज
३४

श्वितम्॥ शुक्ले क्लृप्ते व्यंजनानि स्वराश्च बलिनः स्मृताः॥४२॥ शुक्लपक्षोद्भवाः शुक्ले
क्लृप्ते क्लृप्ते समुद्भवाः॥ बलित्वात्पूर्णांता चैषा चान्द्रास्तेन प्रकीर्तिताः॥४३॥ घडः छा-
षरादौ श्वेदध्वफलास्थ ऊजास्तथा॥ वर्णा विद्वाभवे युश्च तथा कप भदाक्षरे॥४४॥
भररापकात्तद्वषभं नन्दाभदात्तुलाश्च तं॥ विशाखा अवराणा पापो विधत्वाग्ने-
यसंस्थितः॥४५॥ वयुग्मे म्येतथा कन्यारे भं स्वाति मुकारकम्॥ अश्विनी रोहिणी
संस्थो भिजितं हंति पापकं॥४६॥ कंकुली रं हरिः पंचचित्रा मौलं च रेवती॥ सौम्य
स्थं हंति पापात्मा वैश्च च पुरतः स्थितम्॥४७॥ हलुकारं टं च हस्तं च लृकारं च मुत्त-

गुरु
३४

॥ हंति पापास्थितो रोदुर्वाषाढास्तथागतः ॥ ४८ ॥ दुमवर्णास्तथार्थम्रं कं वषं मेघदो
तथा ॥ पुनर्वसुस्थः प्राक् भद्रो पापो हन्या च नैऋतिः ॥ ४९ ॥ भाग्यम्रं कोरहं युग्ममो मि
नं च सकारकम् ॥ वारुणं च तथा ज्येष्ठा तिष्ठा स्थो हंति पापकम् ॥ ५० ॥ मघां डं कर्कटं न
न्दारिक्ता कुंभं गवासवो ॥ मार्षस्थो हंति पापात्मा मैत्रं च पुरतस्थितम् ॥ ५१ ॥ मघं सिं
हं तथा भद्रा जया च मकरं चरवं ॥ श्रवणाश्चैरगः पापो मघा स्थो हंति याम्यभं ॥ ५२ ॥ टं
कं न्या च तथा कारं चापंचमधिकं च भा ॥ हकार तिष्ठे भाग्यस्थो हंति पापो यपुरे श्वि
नी ॥ ५३ ॥ पंतुलं हश्चिकं भंच वैश्चमंत्रं पुनर्वसुं ॥ अर्यम्रं हंति पापात्मा पौष्मं च पुरतस्थि

यु. ज
३५

तं॥५४॥रेफमेकारकंपंचपूर्वाषाढाचठपुतम्॥हकाररौद्रं पापात्मा हस्तस्थो हंति चोत्त
राम्॥५५॥तनौमूलैपंचसिंहकुलीरकंचभद्रं॥चित्रास्थः पूर्वभद्रं च पुरतो हंति पापक
म्॥५६॥असुरेन्द्रेष्ककन्यामौकारं मिथुनंचवा॥रोहिणीचानित्वा हंति वारुणं पुर
तः स्थितम्॥५७॥मैत्रं तंचतुलाभद्रानन्दाक्षमकारकम्॥आग्नेयं हंति पापात्मा वि
शाखास्थश्चवासवम्॥५८॥विशाखान्चश्रिकंचजयारिक्तामजं वलं॥भरणीमित्र
भा हंति पापः सर्पतथाग्रहः॥५९॥यंधन्विनं विसर्गं च मत्स्यं चैव तथा श्विनं॥अश्वरं
वानिलं पापो हंति नृजीवभंपुरः॥६०॥भंमृगं कुंभं पौषं नतौ चित्रांचनैः अतात॥

गुरु
३५

हंति पापो दिते मे च पुरतश्च वरानने ॥ ६१ ॥ जमेकारशकारंच परां भद्रां यकारकम ॥ य
काररेफोहसंचरोदमाप्यातिहंति च ॥ ६२ ॥ खगाजभभकीदौतुतुलापंच वरानने ॥
आर्यमंदवनसत्रे विश्वमादंति पापकम ॥ ६३ ॥ जंचधन्विमकारंच कन्याटं पुर्वफा
लुनी ॥ अश्वरं वारुणां वाहं हं न्यात्पापो मित्रिस्थितम् ॥ ६४ ॥ खमृगांच जयाभद्रां सि
हं मं पितृवासवी ॥ अवरणात्पापकोह न्यादाग्नेयंच पुरस्थितम् ॥ ६५ ॥ अवरणां गघटौ
रिक्ता नन्दाकर्किभसर्वभा ॥ वसुभादन्ति पापात्मा विशारवामग्रतस्थितम् ॥ ६६ ॥ स
मीनमोस्वरं युग्मं हंति षं अस्वरं तथा ॥ आधिकं भं वारुणास्थो हंति पापः पुरानिलं ॥ ६७ ॥

यु.ज
३६

गरौवैद्यदमेषोचवषंकमदितिचभं॥पूर्वभाद्रगतःपापोहन्निचित्रापुरंस्थितम्॥६
॥चलूकारवरौदंतुसमेकारंतथावजं॥पूर्वाषाढाकरंहन्यादाहिर्वुधावपायकः॥
६॥दघटंमकरंभंचमूलंतंप्रथमस्वरम्॥सौम्यहार्यमृभंपापोहन्मातौससमा
स्थितः॥७०॥उकाररोहिणीचंचमीनमंचोपयेतथा॥ज्येष्ठापाकफालुनीहंतिपा
पात्माचश्चनस्थितम्॥७१॥आग्नेयंलमजंरिक्ताजयांकीटतमित्रभम्॥मघायां
केचित्तोहंतिपापात्मावरवर्णिनि॥७२॥प्रथमंजन्मभविद्याद्दशमंकर्मभंतथा
॥आद्याचषोडशपदेभंचसाधातिकेविदुः॥७३॥अष्टादशपदेविद्यात्तामुभा

गुरु
३६

रायिकंतथा॥त्रयोविंशोपदेवायाविनाशार्क्षेप्रयच्छते॥७४॥मानसंपंचविंशभंपूर्व
स्मादुदितंपदे॥षट्समेवसर्वेषामक्षैस्तुनवभिर्नृपः॥७५॥जातिदेवाधिपक्षैश्च
तभिः किल नृपोधिकः॥योयस्यभस्यविषयंतत्रविद्याशुभाशुभम्॥७६॥रोगा
र्थनाशकलहंजन्मभेपरिपीडिते॥कर्मभेकर्मवैकल्यंभेदं संधातिकोहते॥७७॥
स्यात्सामुदायिकर्क्षेचघटितार्थक्षयः कृते॥व्याधिभृत्युविनाशार्क्षेविद्वेदःखे
चमानसे॥७८॥आग्नेयमयजन्मानापुष्यचायुधधारिणां॥विशांपौ संचसूदा
नामदितीभंविभावयत्॥७९॥त्रीणिभान्यग्निभायानिमध्यदेशेविदुर्वुधाः॥प्राग्ने

यु.ज
३७

सात्यभृतिः प्राहुर्गर्दया क्रमशस्त्रिकाः ॥८०॥ एतैरुपहृतैः पापैर्मध्यदेशाधिपः क्रमात्
॥ राजानः परिपीड्यन्ते जताश्चापितदाश्रिता ॥८१॥ कृत्तिका धेतुपाचाला आर्द्रा योगमथा
धिपः ॥ सार्पा ये च कलिगोथश्चर्यन्मायेष्यवन्ति जा ॥८२॥ स्वात्यादिकेतश्चानर्ता ये वा
ये सिंधुदेशजा ॥ वैष्वादिहारहोरो यं मंडगो वारुणादिके ॥८३॥ रेवत्यादेः कोकले उ
पीड्यन्ते वीरवन्दिते ॥ मुरवपुष्पविभक्तांगश्चतुर्भिश्चरगौर्युतः ॥८४॥ पार्श्वद्वयसमा
भुक्तः कर्मस्यः प्रकीर्तितः ॥ नक्षत्रांगो महो देवि शुभाशुभफलप्रदः ॥८५॥ हृदयं
मध्यदेशस्य विदिशश्चरणास्तथा ॥ प्राग्देशो वदनं पुच्छं पश्चिमस्तुममप्रिये ॥८६॥ सो

गुरु
३७

मय्यामपदिशोस्तस्यपञ्चोतुपरिकीर्तितो॥ शुभग्रहसमायोगाशुभंतस्यनिर्दिशेत्॥
४॥ शोवाचक्रं महादेविशृणुवक्ष्यामिसंस्फुटम्॥ येनविज्ञानमात्रेणानरोर्याश्चस
मीहते॥ ५॥ स्वामिसंवंधियदृक्षंन्यसेद्भानितदादितः॥ मूर्ध्नि सप्रतथाप्येसप्रभा
निवगनने॥ ६॥ हृदये सप्रसप्तप्रेवंपादयोधंन्यसेत्प्रिये॥ प्रेष्यभंमूर्ध्नि निषदास्वा
मिनस्यासुरार्चिते॥ ७॥ स्थितंतदाप्रभोपूजांप्राप्नुयान्नात्रसंशयः॥ एषेचेदृश
मांशसुलाभाच्चप्राप्नोतिसुव्रते॥ ८॥ हृदयेहृदयस्थंचेततत्सर्वंसेवकोलभेत्॥ पा
दयोनिःफलंसर्वंकेवलंतुसमागमः॥ ९॥ क्लेशःसुमहदाप्राप्नोसत्यमेतच्चपार्वति

युज
३८

॥ एतत्ते कथितं चक्रमेकाशीतिपदं प्रिये ॥ १३ ॥ ॥ इति युद्धमयार्णवतंत्रेण काशी
तिपदचक्रयोगो नाम पंचमः पटलः ॥ ५ ॥ ॥ देव्युवाचा ॥ भगवन् देवदेवेश सर्वज्ञ
न प्रकाशकः ॥ जीवितुं ज्ञातुमिच्छामि मनुजीमं सुरेश्वर ॥ कालचक्रविधानेन ज्ञात
कानुक्रमेणातु ॥ शुभाशुभफलं चैषा कथयस्व प्रसादतः ॥ २ ॥ ॥ इत्युवाच ॥
शृणु देवि परं गुह्यं यत्सुरैरपि दुर्लभम् ॥ कालचक्रमितिख्यातं पुंसां संदेहनाशनम् ॥
३ ॥ स्वसरियत्र संक्रांतैरवधोतैः अतुषट्कैः ॥ चित्रयन्मृतपंथानं जीविताय मनुर्ग
ति ॥ ४ ॥ भानोः संक्रांतिकाले तु वामदक्षिणानाडिगः ॥ यदा वायुः प्रवहति तां च वेत्सो

गुरु
३८

समाश्रितः॥५॥द्वितीयेतुदिनेगौरिप्रवहन्त्यतेनिलः॥तस्यांनाडांमहाभागेपंचा
दौपंचतद्वितः॥६॥पंचविंशद्यावतत्ततःपुनरितिपार्वति॥एकवद्विक्रमाज्ञावशा
वत्त्रिंशत्त्रिसंयुतम्॥७॥कालेपौष्मेसमाप्तेषुत्रिंशकावत्सराःक्रमात्षट्त्रिंशत्त्रिंश
न्द्वोष्मासांतिथिदिकपंचपुष्कराः॥८॥द्वान्दवश्चदिनामेवंजीवितस्यवरानने॥
विशेषेणाप्रवक्ष्यामियथानिःसंशयोभवेत्॥९॥नामर्क्षसंस्थितेश्चन्द्रस्तचतुर्द
शगौरविः॥यदातदासपौष्मारव्यःकालःप्रोक्तोमनीषिभिः॥१०॥तत्कालमादित
ःकृत्वायत्रायोगस्यपूर्णात्॥तदारभ्यविचारोस्मिन्कर्तव्यामरुतेर्बुधैः॥११॥यदा

यु-ज
३९

सभागवान्देवो वामगो दक्षगोपिवा ॥ संक्रामंत्या युषः पीडे विभागे तत्र कल्प्यते ॥ १२॥
उद्गच्छत्युत्तरे भागे मध्ये मध्याह्नगः प्रभुः ॥ अस्ममाया त्रिया म्यंतु निशार्द्धे मध्यगः
पुनः ॥ १३॥ एवं समाधि मध्यस्य तन्मना स्तत्र चित्रयेत् ॥ आयुषं तु क्षरां सम्य
गृष्ट्वा पिसमीरितान् ॥ १४॥ यदेकमार्गं गोवायुवा सरा पंच पार्वति ॥ त्रीणि व
र्षा न्यतिक्रम्य नरो या त्रियमा लयम् ॥ १५॥ दिना दिनश्रवैया तिर्ह्व वर्षं स तु जीव
ति ॥ दिनानि दश पंच च वर्षमेकं स जीवति ॥ १६॥ षड्विंशत्या दिना नोतु द्वा मासौ
तस्य जीवितम् ॥ मासमेकं नरो जीवे स प्राविंशति संख्यया ॥ १७॥ अष्टाविंशति

गुरु
३९

संख्यानिदिनानिप्रवहेयदि॥वायुस्तद्वर्द्धमासम्प्राप्तीवितंपरतश्चयम्॥१९॥दि
नान्येकात्रिंशाचेजीवेत्सदशवासरात्॥त्रिंशच्चेत्यंचदिवसानेकत्रिंशात्रिवास
रात्॥२०॥द्वाविंशद्द्वौचदिवसात्रयस्त्रिंशदिनानिचेत्॥वायुर्वहतिमार्गस्थोदिनमे
कसजीवति॥२१॥उनाधिकप्रवाहात्तुपरतस्तत्रयाततः॥गुह्यकालपरिज्ञानंजी
वितस्पतुषावति॥२२॥पथमं वैपरित्येनतत्तस्यष्टंगराणविके॥कृत्वायस्त्रभ्यते
तत्रवायुस्तत्रविनिर्दिशेत्॥२३॥सदैवापररात्रेतुसुषुम्णावस्थितोयदा॥उदयो
माश्रमासस्यमकरस्तस्यसुवते॥२४॥प्राणास्पतुभवेच्चारःप्रतृषोभास्करोदये॥

र. च म रा व श तु के शु
 ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११
 १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २०
 २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९

र च म रा व श तु के शु
 ६ १५ ८ १७ १० १९ १२ २१

र च म रा व श तु के शु
 ६ १० ७ १८ १६ १९ १२ २१

यु. ज
 ४०

माघमाससविज्ञेयोयोगीनां नान्यचेतसो ॥२५॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि सामान्यानां सु
 राचिने ॥ योगीनां च समासेन व्यायुर्दयं शुभाशुभम् ॥२६॥ नवग्रहाः समाख्याता सूर्य
 सोमरदानवाः ॥ गुर्वर्किसोमजाश्चैव केतुभार्गवसंयुताः ॥२७॥ एते प्राणा भूता मा
 युः प्रयच्छन्ति विभागतः ॥ संपूर्णमध्यमं वापि कनिष्ठं च वरानने ॥२८॥ षड्वर्षाणि
 च सूर्यस्पृष्टश्चन्द्रस्पृष्टवते ॥ सप्तवर्षाणि भौमस्पृष्टा हारष्टादशैव तु ॥२९॥ गु
 रोः षोडशवर्षाणि शौरस्येकोनविंशतिः ॥ सप्तादशबुधस्योक्ताः केतोः सप्त स
 मास्मृताः ॥३०॥ शुक्रस्यापि समाविंशद्दशाभुक्तिकमेणतु ॥ विंशाधिकशतं भ

गुरु
 ४०

देपरमायुःप्रकीर्तितः॥३१॥नवर्क्षान्यग्निभायानि त्रिरावृत्यानि सुन्दरि॥अधो
धःकोष्ठनरकेस्थापयंचवरा नने॥३२॥संस्थाप्य तदधोर्कादीन् शुक्रांता न्न र
संख्यया॥दशा फलानि क्रमसो देववित्पृष्टादि शेत्॥३३॥प्रथमो शकजाता
नापरमायुःप्रकीर्तितं॥द्वितीयां शकजातानां शतंचपरिकीर्तितं॥३४॥समा
शीतिस्तृतीये तु षष्टि ज्ञेया चतुर्थके॥परमायुःप्रमाणेन गुणयेद्गतनाद्रिको
॥३५॥नक्षत्रस्य हरेद्भागं नवत्या प्रविशेधयेत्॥परमाचायुषःशेषमायुर्जन्तो
स्फुटं भवेत्॥३६॥तेनायुषा ततः साध्या ग्रहस्य स्वदशा तु सा॥दशार्हर्गणा तां नीत्वा

पु.ज
४९

हरेत्तापमायुषा॥३०॥यत्नवधंतदुहावेःसैर्गुणिततत्समादृश॥ततोप्यन्नःपाचक
तंसैःसैर्वर्षहरेत्फलम्॥३१॥दिवसाःसुप्ततोमासास्तेभ्योवाश्चैककारयेत्॥
एवमन्नर्दशाज्ञेयाप्रत्येकस्यग्रहस्यतु॥३२॥ततोपिविदशासाध्यापूर्वात्तविधि
नावुधैः॥एतेषुनक्षत्रेषुनक्षत्रेऽप्येतेमानवाःप्रिये॥४०॥द्वितीयांशश्चसंभूताःपं
चदिकरवयमासमाः॥अन्यच्चजीवितंतेषांवक्तव्यंवीरवंदिते॥४१॥सप्ताविंश
तिसंसारानियत्रभानिचपार्वति॥तत्रजन्मक्षमारभ्यंगणानात्रप्रवर्तते॥४२
॥यत्राभिजिन्मध्यगतोगरापतेतत्रनामभाक्॥गणनासर्वकार्येषुकर्तव्यावीर

गुरु
४९

वंदिते॥४३॥ अर्द्धाक्षरे तु मरणादशाष्टिदस्य कारणां॥ पापः पापदशाप्रो वलवान्मृ
त्युदः स्मृतः॥४४॥ वलहीनैर्वित्तनाशं करोति वरवर्णिनि॥ मध्यमेन वलेनैव युक्त
ः पीडाकरः स्मृतः॥४५॥ सुरार्चनेन दानेन साधूनां संगमेन च॥ शुश्रूषया च विप्रा
णां मत्स्यमृत्युं विनश्यति॥४६॥ नक्षत्राधस्थिता दायाः गृहाज्ञेयादशाः प्रिये॥ त
तः क्रमेण चान्येषां दशां चातर्दशा वेदेत॥४७॥ सौर्यो राजकुलात्त्राभं पीडा स्या
त्पित्रसंभवा॥ विपन्नयोवांधवानां विज्ञानां व्ययमेव च॥४८॥ चांद्रास्त्रीभिः स
मायोगो वस्त्राभरणसंपुतिः॥ स्वपक्षवैरं कन्यानां जलहानिरिति भवेत्॥४९॥

यु. ज
४२

क्रौञ्चशत्रुविमर्दश्चविग्रहोवंधुभिः सह ॥ रक्तपित्तो भवापीरस्त्रीभिः समागमः ॥ ५०
॥ स्वर्भानुजायामरणावंधुनाशामनोरुजः ॥ अर्थनाशो न्यदे शेषु गमनं गौरवात्प
ता ॥ ५१ ॥ जैव्यामानसुतेर्द्विर्द्वनधर्मागमो भवेत् ॥ हेमं चांवरलाभश्चवात्सल्यमति
संचयः ॥ ५२ ॥ शनैश्चर्यादेहपीडापुत्रदौरेश्चविग्रहः ॥ तं दाशमो बुद्धिनाशो विदेशग
मनं भवेत् ॥ ५३ ॥ वैद्यो धर्मशमायोगो मित्रवंधुधनागमः ॥ प्राप्तिर्ज्ञानस्य विपुला
देहपीडा त्रिकोपिणी ॥ ५४ ॥ केतुत्थायां पुत्रहानि धननाशोरिविग्रहः ॥ भयं राजकु
लादुष्टस्त्रीभिः सह कलिर्भवित् ॥ ५५ ॥ शौक्र्यास्त्रीसंगमो लाभो धर्मकामार्थसंयुतः ॥

गुरु
४२

कौशल्यं महती कीर्तिनिधित्वा भंतथा भवेत् ॥ ५६ ॥ एवं दशविभागेन शुभा शुभ
 विचारणं ॥ कर्तव्या सर्वजन्तूनां सत्यमेतद्वरानने ॥ ५७ ॥ अतः परतरं देवि शृणु चक्र
 समासतः ॥ अन्यशास्त्रेषु निर्दिष्टं मुनिभिर्न तदर्थिभिः ॥ ५८ ॥ यस्मिन् न क्षेप्यतो
 भानुसादादौ मूर्द्धि विन्यसेत् ॥ मुखे त्रीणि तथा द्वे मे स्कंधयोर्भुजयोरुभो ॥ ५९ ॥ द्वे ह
 स्तयोः पंच हृदि नासावेकं तथा गुडे ॥ एकं जानुद्वये द्वे च पादयोरष्ट विन्यसेत् ॥ ६० ॥
 चरणक्षेपु योजातः स्वस्या युर्भवति प्रिये ॥ जान्वो विदेऽनिरतो गुह्यस्या परदारिक
 ॥ ६१ ॥ नाभौ स्वल्पधनो जातो हृदयस्यान्महाधनः ॥ पाणयोर्जातो भवेच्चोरो भुजयो

सूर्यात्
 मूर्द्धि १ राजा
 मुखे ३ धर्मरत्न
 स्कंधे २ हारीर
 भुजे २ दुःखभा
 हस्ते २ चौर
 हृदि ५ महाध
 नासा १ स्वल्प
 गुदे १ वरदा
 जानु २ विद
 पादे ८ स्वल्प

यु.ज
४३

दुःखभागिनः॥६२॥स्क्रंधयोर्हीरतिरतोमुखेधर्मरतःसदा॥मूर्द्धिरजामहादेविवात्मानो
जन्मतोभवेत्॥६३॥एतन्नेसर्वमारव्यातंजंतूनांयशुभाशुभः॥कालचक्रयोगिगम्यजा
तकंचपरिःस्फुटम्॥६४॥ ॥इतियुद्धजयार्णवतंत्रेजातकविधानंनामषष्ठःपटलः
॥६॥ ॥इत्युवाच॥अतःपरंप्रवक्ष्यामिपथचक्रयथास्फुटम्॥यात्रायांफलदं
निसंशयःप्रत्ययकारकम्॥१॥अश्विन्यादिलिखेद्वक्त्रंवीणादिपरभूषितम्॥नाडी
गतानिअक्षारिणिक्रमाज्ञानिधृणुपिपे॥२॥अश्विन्यार्द्रादितिर्देवितथाचोत्तरफा
ल्गुणी॥हस्ताज्येष्ठातथामूलंवारुणाश्राप्यजैकभो॥३॥नाडीयंप्रथमातस्यया

गुरु
४३

१६	१	६	७	११	१३	१८	१९	२४	२५	प्र
	२	५	८	१२	१४	१७	२०	२३	२६	दि
	३	४	९	१०	१५	१६	२१	२२	२७	त्रि

संमृगशिरास्तथा॥तिष्यभाग्यंतथात्रामैत्रसाप्यंचवासवः॥४॥आहिर्वुधंचदेवे-
श्विद्वितीयापरिकीर्तिताः॥कृत्तिकाशिरासाप्यंचस्वातिद्विदेवतं॥५॥वैश्वदे-
वंवैष्णवंचपौष्माचेत्सपराधिये॥एतामुग्रहसंयोगाच्छुभाशुभनिरूपणाः॥६॥या-
त्रिकंभंस्थितंयस्यान्नाद्यांतत्रायभादितः॥येग्रहाःसंस्थिताहन्यान्तदेकंनाध्वना-
मितं॥७॥अक्षैराप्रयोजनानिशोषाक्रोशादिकंपुनः॥पापग्रहादुवेदुंगःसौम्यैः
सौम्यंविनिदिशेत्॥८॥सूर्येणचभवेद्रासोराहुवाभंगमादिशेत्॥सौराणवंधने-
वाच्यंकुजेनमरणांक्षवम्॥९॥चन्द्रेणस्वीसमायोगावुधेनतुकलाविदः॥जीवेनधा-

यु-ज
४४

धार्मिकैर्योगः शुक्रैरातुमहाधिपः ॥ १० ॥ तत्र तत्राध्यनिमदात्मस्वमानेन पार्वति ॥ त
थ चक्रमिदं प्रोक्तं यात्रायां हितकारकं ॥ ११ ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि चक्रमाखेटकं पर
म ॥ शशिलुधकयोर्मध्ये यानि भास्यन्ते शुभगुहैः ॥ १२ ॥ अलिङ्गितानि तत्संख्याप्राप्त
गानां वधमादिशेत् ॥ अक्षवत्तेषु वक्तव्या ता कृतिः पापसंयुतैः ॥ १३ ॥ राक्षीभिर्वीर
भेज्यंते न वंशस्थे हि संगुणाः ॥ त्रिगुणं स्वोच्चवक्रस्थैर्गुहैः संख्ये विनिर्दिशेत् ॥ १४ ॥ स
र्वाश्चाप्यत्र गुणानां कर्तव्या वीरवंदिता ॥ प्रहाराजेषु वक्तव्यं नक्षत्रसहयोगतः ॥ १५ ॥
प्राक्पश्चात्पार्श्वयोर्वापि पृष्ठे वा भागगस्तथा ॥ तच्चक्रं च परं देवि सप्रः प्रत्ययकार

गुरु
४४

कम् ॥ १६ ॥ अथवान्यः प्रकारेण कथयामि गुरां विवेकः ॥ ग्रहवारतिथिहतं रूपहीनं तु व
र्जितः ॥ १७ ॥ दलितं सप्तनेत्रैश्च भाजयेदवशेषकम् ॥ तत्र यत्प्राणिनस्तस्यैव ध्यंते न
पादिभिः ॥ १८ ॥ दले शशेषदूथादेरकमेव परायते ॥ राशिनक्षत्रवन्त्रेषां निर्दिशे
दाकृतिवुधः ॥ १९ ॥ अथान्येन प्रकारेण कथयामि वरानने ॥ एकीकृत्यतिथिवारं
तद्रूपानच वर्जितम् ॥ २० ॥ दलिंगश्चेह नाडीभिर्मुक्तं यदवशेषकम् ॥ तेषां प्राणिनो
त्रवक्तव्यान् पादिषु सदा बुधैः ॥ २१ ॥ प्रत्येकं पतनं विद्यात्सवलनं जन्मगः शशो ॥ शो
षेषु शोभनं वाच्यं फलमेवंगणार्चिते ॥ २२ ॥ चक्रमारवेष्टकं प्रोक्तमायेचक्रततः ॥

पु.ज
४५

गुण॥ आयचक्रं परिक्षेवभारभेतरां नृपः॥२३॥ तत्र रेखा द्वादशां द्वितीर्यकषट तथा
लिखेत्॥ मनु १४ नक्षत्र २० नेत्रा २ र्क १२ तिथि १५ षट् ६ सागरा ४ ग
यः॥२४॥ तथा सप्तदशा १० षो ट चरन्धानि २ चलिखेत्युनः॥ ततः स्वरास्ततो व
र्गान् क्रमेणो वसमालिखेत्॥२५॥ अत्र लृत् विसर्गाश्च स्वरपंक्तौ विवर्जिताः॥ इत्थं
कोष्ठस्य संख्या त्रयं पंचमत्वं चेष्यते॥२६॥ अत्र स्वराश्च वर्गाश्च सूर्ध्वैः प्रोदितैः सह
॥ अत्र नामाक्षरैर्द्वैस्थै रंकासं करितं भवेत्॥२७॥ वसुभिर्भागा हारेण शेषा ध्वजमुखार
यम्॥ तथा वर्गाश्चराश्च सुयथा प्रभुं सवाजने॥२८॥ ध्वजो धूमो य सिंहश्च श्वा प

गुरु
४५

षोरासभोजजः॥ काकश्चेत्यष्टसंख्यानां तैर्लब्धं भावयेद्विवम॥ २२॥ काकाद्वलि
भवेच्छात्रसारमेयाच्चरासभः॥ रासभादुषभोप्येवं वृषभादपि कुंजरः॥ २३॥ कुञ्ज
रादपि पंचास्यः पंचास्याच्च ध्वजस्तथा॥ ध्वजादपि वलिर्धूमस्तथा जातिविशेषत
ः॥ भागहारोत्रसंशुद्धावष्टमं परिगृह्यते॥ एकाद्यैशेषभुंतां कैध्वजादयसप्रचक्रमा
त॥ २४॥ त्र्यायचक्रमिदं प्रोक्तं यत्सुरैरपि दुर्लभम्॥ अथ नामक्षरादीनां युक्तिरन्या
ः प्रदर्शयते॥ २५॥ जयोजयपरिक्षायाः स्वरोदयपरिश्रुताः॥ नामवर्गागता संख्याना
मवर्गागताश्च ये॥ २६॥ पृथक्कलितकार्याः क्रमाच्च धिचतुर्गुणाः॥ तयो संख्या

युज
४६

कयोश्चैकं कृत्वा भागं हरेत्ततः॥३५॥ सप्रभियोत्र शेषा कस्तेनाचेरात्मनस्तथा॥ वत्सा
वत्सं विचार्य स्याद्युद्धवसरसंगतौ॥३६॥ साम्पेन संधिराधिक्या जयो हीनतया व
धः॥ कचिच्छेषे त्रविषमे समेवाप्रेष्य कट्टयोः॥३७॥ विषमे विजयो नित्यमधिकोपि
समेपरे॥ यथा शेषे त्रिसंख्या के श्वतुः शेषे च शेषिते॥३८॥ तृतीयं विजयति छेन्नचतु
र्थे धिकेपरे॥ विषमा के द्वयोरेव या धिके सजयी भवेत्॥३९॥ समा कयोर्द्वयोरेव मा
धिक्येन जयो मतः॥ एतच्चक्रवरं देवि सद्यः प्रत्ययकारकम्॥४०॥ अथ संग्रामसम
ये प्रहारप्रत्यवेक्षणं॥ पुरुषा कृतिचक्रेण स्थानमानप्रवेदनं॥४१॥ आलिख्य पुरु

गुरु
४६

षाकारं तस्यांगेषु न्यसेदपि ॥ अक्षरापञ्चविभागेन रतिष्ठत्युदितः क्रमात् ॥ ४३ ॥ शि
 वीणिमुरवेत्रीणि हृदि पंचकरे द्रव्यमा ॥ अष्टौ चरणा योरष्टौ तत्र चिंत्यं भवेद्विदम् ॥
 ४४ ॥ यत्र चन्द्रस्थिता मे स्यात्क्षतं तत्र विनिर्दिशत ॥ क्षतस्य परिमार्गा तु तद्राशे स्या
 त्रवांशके ॥ ४५ ॥ अंगुलैः कृतमानं तु ग्रहाकांतांगसंख्यया ॥ अंगुलाधिक्यहीनं तु
 ज्ञानमंशवत्त्वात् ॥ ४६ ॥ रविदृष्ट्या विसरणां राहुदृष्ट्या शुभं क्षयः ॥ शनैश्च
 रदृशा चैवं प्रहारं लोहितं विना ॥ ४७ ॥ रिक्तातिरिक्ता घाताश्च कुजदृष्ट्याथ वामति
 ः ॥ ग्रहचक्रस्थिते भास्य पापेष्वेष्टेषु स्थितेषु वा ॥ ४८ ॥ एतच्चक्रवरं देविसप्तः प्रत्यय

गुज
४७

कारकम् ॥ संप्रदायोग्ययोत्रास्तिगुरुवक्तासलभ्यते ॥ ४८ ॥ अथ त्रिशूलक्रेणसं
ग्रामेसमयेभवेता ॥ ज्ञेयं युद्धमयुद्धं च सुयुद्धं पंचतापि वा ॥ ४९ ॥ न्यसे त्रिशूलत्रि
तयंतत्रशूलेविनिःक्रमात् ॥ आदित्यलिंगितायानिभानित्रीणि त्रिकोटिषु ॥ ५० ॥
५१ ॥ तत्र त्रिशूलदरादंशोवहिः षड्भान्यनुक्रमात् ॥ ततः प्रवेशाशूलाग्रेकोटिषु त्री
ण्यपथान्तरे ॥ ५२ ॥ त्रीण्यधोधस्य दंडांशोतदन्याशो त्रिकस्तथा ॥ उर्ध्वार्द्धे चाथमध्य
स्य संग्रामार्क्षस्य कोटिषु ॥ ५३ ॥ त्रिण्यपथादक्षिणोस्यापि त्रीण्यधोधस्तथापरेण ॥ त
दन्याशोन्तरे त्रीणि तथैवाधोर्द्धसंस्थिते ॥ ५४ ॥ रणार्क्षमध्यशूलस्य निःक्रमारब्धा

गुरु
४७

स्पदक्षिरो॥ वामे प्रवेशा प्रख्यातिस्वरोदयनिदर्शनात्॥ ५५॥ परायणोपघातः
स्यान्निःक्रमस्यादिभट्टयोः॥ ततो घसुनसंयामस्ततो युद्धमनद्वये॥ ५६॥ तत
स्त्रिषु नयुद्धाप्रिततश्च ततयेरणा॥ ततो महाहवःशूलः कोटिमत्रयकेसुहृता
५७॥ ततः परे भवेदाजिस्तत्परे मरणात्रये॥ इत्येवमत्र पापे स्यादशिवंशोभनैशि
वं॥ ५८॥ शूलस्य त्रितयमालिरविस्थित्युत्तः क्रमात्॥ अक्षारि विन्यसे तत्र शू
लमध्यक्रमेण तु॥ ५९॥ अंतराले तु विन्यस्य अक्षयद्वमनु क्रमात्॥ त्रीणि त्री
णि त्रिशूलाग्रेन वक्षारपवमेव तु॥ ६०॥ अंतराले षादशे च नक्षत्राणि न्यसंस्ततः

युञ्ज
४८

॥ शूलेषु क्रमशस्तत्र फलानि प्रवदद्दुधः ॥ ६१ ॥ तनुपीडारोगभीतिर्वन्धनं कलह
स्तथा ॥ अर्थनाशः पशूनां च विनाशो वंधुजस्तथा ॥ ६२ ॥ विदेशगमनं भंगो नृ
पाच्च क्रमशो भवेत् ॥ मध्यगैः सुरवसंपत्तिपुत्रलाभादिशर्मवा ॥ ६३ ॥ वक्रयं क्र
मशो देवियुद्धकालेषु पस्थिते ॥ गगादुपहते वापि शूलचक्रफलेऽपि ये ॥ ६४ ॥
मक्षचक्रं विचिंत्यापि समारभते भवेत् ॥ विन्यसेत्त्रिर्यगास्थित्या कोऽप्यकानि
चतुर्दशः ॥ ६५ ॥ अजा हि श्वारुमा-र्जरव्याघ्रगोमृगवाज्यरीत ॥ वाजिमर्कट
मातंगपंचास्पनकुलानपि ॥ ६६ ॥ अगले कृत्तिकातिष्ये पन्नगैरौहिणीमृगौ

गुरु
४८

॥ मूलादीसारमेये च मूषिके पितृ फालागो ॥ ६२ ॥ सार्यादिति च मार्जरि व्याघ्रे चित्रा
विशारवके ॥ गव्याप्य मर्यमृक्षं च शाकृ मैत्रे तथा मृगे ॥ ६३ ॥ हस्तस्वाति च महिषे
तुरगे श्री च वारुगो ॥ मर्कटे विष्णु विश्वर्षे याम्ये पौल्ले मतंगजे ॥ ६४ ॥ धनाहिर्बु
ध्रभे सिंहे नकुले भिजिता सह ॥ पूर्वभद्रपराचेति नक्षत्राण्यत्र भागसः ॥ ७० ॥
तुरगो महिषे संवगे व्याघ्रे गवरा नने ॥ उरगो नकुले नैव हरिगो वज्रगत्त्रिये ॥
७१ ॥ आष्टागे नवरागे हे विडालो मूषिके न च ॥ मृगश्च मर्कटे नापि पुं देवर्षे सु
गर्हिते ॥ ७२ ॥ अन्ययुग्मस्यैवैशिजात्याजे च वलावलं ॥ क्वचिच्च सिंहवृषयो

गु. ३
४२

भोग्यार्थमुक्तयोऽप्रिये ॥ १३ ॥ व्यसयादुत्पत्तेर्जातिः पूर्वागोउत्तराहरिः ॥ पुष्पाश्चि
नीमगादित्यं पौष्पमैत्रानिलस्तथा ॥ १४ ॥ श्ववराहस्तसंयुक्तं दिक्च भगगां
प्रिये ॥ पूर्वोत्तरागां त्रितयं रौद्रयाम्यं च रोहिणी ॥ १५ ॥ मानुषं भगतं रथातं म
घाग्निवसुवासवं ॥ विशाखानैमतिमाप्यज्येष्ठाचित्राचराक्षसः ॥ १६ ॥ त्वकु
ले चोत्तमाप्रीतिमध्यमा देवमानुषा देवासुरैकलिङ्गैव मृत्युर्मानुषराक्षस
ः ॥ १७ ॥ राक्षसी च यदानीमानुषश्च नरो भवेत् ॥ तदा मृत्युर्न दूरस्थो निर्द्वेन
त्वमथापि वा ॥ १८ ॥ देवा जयन्ति युद्धेन सर्वे धानात्रसंशयः ॥ राक्षसा मानुषा

गुरु
४२

गां च संग्रामे निश्चयान्दियो ॥ ७५ ॥ तस्मादेतेन यो ह्यसर्वकालं सुरार्चिते ॥ मुचि
नीसौ म्यतिष्ठं वादित्या मैत्रकरस्तथा ॥ ७६ ॥ अवगां चैव सप्रेतेनेत्रयुक्ताः शुभप्र
दा ॥ नष्टं हृतं च परितं सर्वसंदर्शयंतिते ॥ ७७ ॥ आर्द्रमूलं वारुणां च पूर्वतिस्त्रो
नितं तथा ॥ नेत्रहीना धवंत्येताः सर्वकार्येषु सिद्धिता ॥ ७८ ॥ मघा चित्रा धनिष्ठा च
रोहिणी तिस्रत्रगा ॥ केकरश्च गगाः प्रोक्ताः किंचित्कार्यप्रसाधकः ॥ ७९ ॥ भरणी
कृतिका सार्वभौमश्च ग्रिवमुभाभिः जितः ॥ पौष्णेन संपुता ह्येते च पिटा न शुभप्र
दाः ॥ ८० ॥ नाममर्थप्रयोगं च तद्दिने परिवर्जयेत् ॥ देवाश्चकारवर्गस्था देव्याः

यु-ज
५०

प्रोक्ताकवर्गजाः॥८५॥ चवर्गस्थास्थितानागागंधर्वश्चटवर्गजाः॥ तवर्गगास्तु मु
नयः पवर्गस्थाश्चराक्षसाः॥८६॥ यवर्गस्थाः पिशाचास्सुमानुषाश्चशवर्गजा
ः॥ दैत्येभ्यो वलिनो नागास्तेभ्योगंधर्वजा तयः॥८७॥ गंधर्वेभ्योऽपि मुनयो मु
निभ्यश्चैवराक्षसाः॥ राक्षसेभ्योऽपि पिशाचाश्च तेभ्यो दैत्यास्ततः सुराः॥८८॥ द
ैवेभ्यो मनुजाश्चैषां सर्वेषां साधनक्षमा॥ युद्धकाले ह्यनेनैव क्रमेण बलमा
दिशेत्॥८९॥ नाम प्रथमवर्गस्य विचारपरिकीर्तितः॥ एवमेतद्व्यंशोक्तं
त्रैस्मिन् चक्षुषामले॥९०॥ युद्धकाले भवकेकाविजिगीषो भवेदपि॥ कर्कं

गुरु
५०

चित्कुतोह न्यादितियत्रपरीक्ष्यते ॥ ११ ॥ इन्द्राग्नियमरक्षोमुवातसौम्येकादिग्य
ति ॥ क्रमादत्रभवेन्यासंक्रेशोत्कोरोषुसंमुख ॥ १२ ॥ हंतिचात्रस्यदिकसंस्थेवलि
स्यादवलोपिच ॥ त्वदिकस्थयोद्वयोरेवंजातितोवलवान्भवेत् ॥ १३ ॥ अवर्गेरा
स्थितस्तार्क्ष्यमाज्जरः कगरोस्थितः ॥ चवर्गसंस्थितः सिंहः तवर्गेपिशुनासह
॥ १४ ॥ तवर्गेरामहाहिश्चपवर्गेरामूषकाः ॥ गजोयवर्गयुक्त्वा न्मेषोपिचश
वर्गगः ॥ १५ ॥ पक्षिचक्रमपिज्ञेयमाहवावसरेभवेत् ॥ तत्रदिक्षुष्टसुतिखेत्य
र्वप्राविप्रभाकरं ॥ १६ ॥ अग्नेयावसुधासत्तुर्याम्याजीवः सुरार्चितः ॥ नैऋत्या

सोमसूनुश्च वारुणा भार्गवस्ततः ॥ ८७ ॥ वायव्यांतपनापत्यं सोम्याया यामिनी
 श्वरः ॥ ऐशान्यां सोमसूर्यारिस्ततोऽक्रम्य शुभाशुभम् ॥ ८८ ॥ गृध्रस्य नौ कौशिकश्च
 पिंगलः सारसोऽपि च ॥ मयूरश्च तथा लूको गोवत्सश्चैपि पक्षिणः ॥ ८९ ॥ एवं क्रमाद्
 वर्गश्च कवर्गश्च तथा गरुडवर्गश्च पंगरां यगरांतथा ॥ ९० ॥ शवर्ग
 च लिखेदेवं कोष्ठा कष्टकपद्धतौ ॥ विन्यासो विहगैरेव मंत्रज्ञेयं भवेदिदम् ॥ ९१ ॥
 ॥ गृध्रश्च शकुनीदिनशेषवलोद्धतौ ॥ मयूरसारसश्चैव प्रभातोऽवलस्तथा ॥
 ९२ ॥ गोवंसकौशिकविवमध्याह्नेपि दुरासदौ ॥ पिंगलश्च तथा लूको यामिन्याव

लि नो स्मृतौ ॥ १०३ ॥ उलूकं पिंगलो चैव माघमासे वलोद्धतौ ॥ मयूरसारसौ वा
पिवलि नो कुसुमागमे ॥ १०४ ॥ कौशिकप्राज्ञिकौ चापिनभस्ये चापि दुर्द्धरौ ॥ गृ
दुगो वंसका वेवं सर्वकाल समुत्वनौ ॥ १०५ ॥ गृदुपाक नवमासं स्थो द्वितीया दश
मे हि च ॥ श्येनस्तृतीयैकदश्याः कौशिको वलवान् तथा ॥ १०६ ॥ पिंगलश्च चतुर्थे
हि द्वादश्यां च तथैव च ॥ सारसोऽपि च पंचम्या त्रयोदश्यां च दुःसह ॥ १०७ ॥ वय्या
मथ चतुर्दश्यां मयूरश्च महानपि ॥ सप्तम्यां पंचदश्यां च यामिनी शकुनिर्वली
॥ १०८ ॥ श्यम्यां सैव गोवंशो भवेद्गुरुपरक्रमः ॥ एवमेव च तथैवेषां विजानीया

युज
५२

द्विजंभितं॥१०८॥एदं सूर्यादिगृहात्मास्माद्वर्गेयथावली॥दिनांशरात्रि
तिथिभिर्मासंतुपरिभावयेत्॥१०९॥तथा न्येषेवमेवात्रज्ञेयावलमहत्तया॥
तत्रज्ञातिविभागाच्चपरिज्ञेयं वलावलं॥११०॥पिंगलस्यवलीऽप्येन न स्यच
शिखीवली॥शिखिनः कौशिकः शरः कौशिकः सारसोधिकः॥१११॥उलूकः
सारसात्सारसतो गोवंको गुरुः॥गोवंशाच्चोद्धतो गृध्रस्तथा समरसंगतो॥११२॥
३॥एवमेतद्वाराहे पंचिचक्रमुदाहृतं॥अतः परंप्रवक्ष्यामि सद्यः प्रत्यय
कारकम्॥११३॥विरिंचिचक्रविख्यातं यत्तुरैरपि दुर्लभं॥आग्रेयामार्यमा

गुरु
५२

वेद्यादिनक्षत्रनवकत्रयं॥११५॥तिरेवेत्यंक्ति क्रमात्तत्रवेधज्ञानायषावति ॥
त्रिकोणावेधोत्रभवेद्गृहदृष्टिसमन्वितः॥११६॥जन्मसंयद्विपक्षे मंप्रत्यरिसाध
कस्तथा॥नेधनोचतयामैत्रापरांमैत्रापुनःप्रिये॥११७॥तारात्रयस्यवेधेनभवे
न्मृत्युनसंशयः॥नेष्टाजन्मत्रयेकूराक्षेमायागृहभूसुतौ॥११८॥रविर्मेत्रेयपर
मेमन्दोनिष्ठफलप्रदः॥शुभग्रहयुतेभेदे शुभं पापैरशोभनम्॥११९॥मिथ्ये मि
थफलं वाच्यं वलाधिक्याद्विशेषतः॥ग्रहदृष्टिफलस्यैवं फलं वाच्यं वशाद्देवत ॥
१२०॥रविगृहगताताराभौमसौरसमन्विता॥तारात्रयं यथाविद्धं तदा तस्य न जी

पु. ५३

वितं॥१२१॥सौम्यंमुखंविनिर्दिष्टंमिश्रंमिश्रफलंवेदेत॥फलाधिकंवलवतावक्तव्यंतु
विपश्चिता॥१२२॥अतुर्द्वारोहेसर्पचक्रमिदंशृणु॥दिनर्क्षमादितःकृत्वापुच्छंया
वत्समालिखेत्॥१२३॥सर्पचक्रंमुखेचक्षुःसुदरेकटिपुच्छके॥कण्ठःकण्ठेतथानामौ
भिज्जिह्वेतिक्रमालिखेत्॥१२४॥त्रीणित्रीणिसमंलिख्यफलमत्रविभावयेत्॥कण्ठे
दरकटिपुच्छेवक्षस्थेपायसंयुते॥१२५॥मृत्युंसमादिशेत्तच्चआतुरस्यविशेषतः॥मु
खनाभिगतेभेसाञ्जयोविज्ञागमस्तथा॥१२६॥संधिस्कंधेविजानीयाःस्फिजिद्वं
विनिर्दिशेत्॥१२७॥चक्रंफणिश्वरंनामनक्षत्रांगमतःशृणु॥अश्विन्यादिक्रमालि

गुरु
५३

रव्यपौ स्मान्नं भगशां प्रिये ॥ पदपङ्क्ति क्रमात्तत्र स पर्वतपरितेरवयेत् ॥ १२८ ॥ त्रिना
डी भूषितं चक्रं गृहस्थित्या फलं वदेत् ॥ रविभो मयुतानाडी शनिगृहसमन्वि-
ता ॥ १२९ ॥ पीडिता सा तु विज्ञेया तत्र मृत्युर्न संशयः ॥ अस्य स्य यस्य पापानां
द्यादीनां संयुतिर्भवेत् ॥ १३० ॥ मतिवित्तविनाशश्च वियोगं बंधुभिः सह ॥ त्रियो
पसर्गं च पर्वदे सो मयुक्ते मुखे दिकम् ॥ १३१ ॥ एकनाडी गतो यत्र स्वाभिभूत्यो
स्तु संस्थितो ॥ वित्तलाभो महाप्रीतिस्तयोर्ज्ञेया विपश्चिता ॥ १३२ ॥ वैश्यावा यदि
वामित्रंगामदेशपुरंतथा ॥ एकनाडी गता यत्र तत्र विद्यात्महासुखम् ॥ १३३ ॥ भा

युज
५४

र्यापतित्वेकनाडीस्थितौतुपरिवर्जयेत्॥भर्तारहंति साक्षिपुंतस्मात्तत्सममेपिये॥
१३४॥शुभयोगाद्युभंतत्रवक्तव्यंफलदर्शने॥अनेनैवप्रकोरणाचतुर्नाडीविभूषि
ते॥१३५॥नाडीयुक्तानिसर्वाणित्रिगणपक्षराणिवाद्यतः॥मिगचित्राधनिष्ठाचछ
त्रदंडाःप्रकारिताः॥१३६॥रविगृहकुजेयुक्तेशनिनाचसमन्विते॥मृगेपूर्वमिमे
शजाजीवयुक्तेनसंशयः॥१३७॥एवंचित्रागतैःपापैर्वधयुक्तैश्चमध्यमः॥धनि
ष्ठासंस्थितेयाम्यानपश्चदुसमन्विते॥१३८॥चक्रंमिहासनारयंतुसद्यःप्रत्यय
कारकम्॥शृणुदेविमहागुह्यंसम्यग्मिहासनात्मकम्॥१३९॥शास्त्रांतरेषुनिर्दि

गुरु
५४

घं चक्रं परमदुर्लभं ॥ न कश्चि स मया रघ्या तं लोकः प्रत्ययकारकम् ॥ १४० ॥ अथ चिन्मा
नवगणमित्रा यंच तथा पर ॥ मूलादिकं त्रितीयं तु नवनक्षत्रको गणा ॥ १४१ ॥ तेभ्यो म
णिः प्रभृतयो धर्मा ताश्च नवं स्मृताः ॥ देशे देशे तु संवत्सरे न्योन्यं सुरसुन्दरि ॥ १४२ ॥
धनिष्ठा मृगशीर्षं च तृतीयं त्वष्टदेवतं ॥ सिंहासनाख्यं देवेशि क्रमेण परिकीर्तयेत्
॥ १४३ ॥ धनिष्ठा मृगशिरसि देशे मध्ये सौम्ये प्रकीर्तितं ॥ पूर्वपदे तथा चित्रा मन्त्रज्ञेयमिदं पि
ये ॥ १४४ ॥ मनयस्तुरगाष्टत्रयं चामरं सुरसुन्दरि ॥ सिंहासनाख्यं जं चैगुं थं कनकमेव च ॥
१४५ ॥ धर्मस्थानं तु नवनक्षत्रं क्रमेण परिभावयेत् ॥ यत्र स्थितः सूर्यपुत्रश्च त्रिसिंहासने

यु.ज
५५

पिवा॥१४६॥चामरेवासुरेशानिक्रमेणाफलमाटिशेता॥राज्ञोमृत्युश्चार्थनाशस्त
थाप्लुषिसुरेश्वरि॥१४७॥सिंहासनारव्यचक्रंतुसर्वसंशयभेदनः॥चापंतस्मालि
खेचक्रंगुणावाणसमन्वितं॥१४८॥रविनक्षत्रतस्तत्रत्रीणित्रीणिसमालिखेत
॥भानिवाणस्पमूलेतुमध्येमूर्द्धिक्रमात्रथा॥१४९॥चापस्पमूलमध्येतुत्रीणि
त्रीणिसमालिखेतागुणतुत्रीणित्रीणोपेवंन्येसेतत्रविचारयेत्॥१५०॥शरमूले
मृत्तिर्मध्येव्याधिरयेजयोभवेत्॥गुणमध्येभवेद्भंगश्चापमध्येधनक्षयः॥१५१
॥चापोर्द्धविजयंशीघ्रंगुणोर्द्धलाभसंयुतं॥चापाधोवियहोमृत्युर्गुणाधश्चविनि

गुरु
५५

दिशेत्॥१५२॥पापग्रहयुतैर्नष्टं विशेषेण तु पार्वति॥सौम्ययोगाच्चन तथा फलं
दुष्टं समादिशेत्॥१५३॥शुभपापसमायोगाद्वलाधिक्याद्देवत्फलम्॥परीक्ष्य म
सिचक्रंतु शुभाशुभविवेचने॥१५४॥न तु शास्त्रविनिर्दिष्टं स्यादिदं लघुलक्षणं॥क
क्तिकाद्यानि भान्यत्र स्वामिभाषानि चालिखेत्॥१५५॥रूपे पंचांतरे देवदेवशेकाद
श्चानने॥तीक्ष्णमष्टांगुलं यावत्ततो मध्ये भवेदपि॥१५६॥मुखं मुखिततो यत्र
विभागं प्रतिभावयेत्॥यान्मूढनिमुखे मध्ये कुरं संदृष्टितानि हि॥१५७॥तानि षड्
प्रभाकुर्युविनाशोपोक्तमादिके॥सौम्यमध्यगतैरत्र हितं चाप्यहितं तथा॥१५८॥कूरे

युज
५६

पुतीक्ष्णागेष्वेवंविमौम्येष्वरिसूदनं॥कूरोकूरेषुतीक्ष्णाषुकेवलंविग्रहंभवेत्॥१५२॥
सौम्यैरेवंस्थितैर्मुष्टौजयोलाभसुखानिच॥मध्येमिथैर्विजानीयात्संधिमत्रवि
चक्षणाः॥१५३॥सौम्यकूरात्मनाचात्रवलावलवसात्फलं॥विपर्यस्थंफलंक्वा
पिदृश्यतेत्रागमांतरे॥१५४॥तत्रलक्षविसंवाद्युक्तिभिस्तत्त्वमद्धरेत्॥पूर्वजसिंह
चापर्शविभ्यसेत्कलशेप्रिये॥१५५॥तृषोथमकरकन्यादक्षिणोचविनिर्दिशेत्॥युष्म
कुंभतुलंपश्चादुदक्कर्किरूषालयः॥१५६॥चतुष्कृतुभवेदेतत्कलशानामनुक्रमान्॥
रिक्तं सूर्यपुत्रं ज्ञेयमन्यथा पूर्णमादिशेत्॥१५७॥रिक्तं तु मरणं विद्या अयं पूर्णो न संश

गुरु
५६

५॥ सौम्य युक्ते तु कलशे चैवं शत्रुक्षयो भवेत् ॥ १६५ ॥ चक्रकलशसंज्ञं तु कथितं तव
पार्वति ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि चक्रं तारा मयं शुभम् ॥ १६६ ॥ जीवितं मरणं येन ज्ञायते
शुभाशुभम् ॥ अलिखेत्प्रसंकाशमयं पत्रं सकर्णिकं ॥ १६७ ॥ कर्णिका चतुरस्रस्य
विज्ञेया सुरसुन्दरि ॥ पूर्वतारा चतुष्कं च प्रविशंतं समालिखेत् ॥ १६८ ॥ निर्गमो वह्नि
मार्गेण प्रवेशो दक्षिणे पुनः ॥ नैऋते निर्गमं तस्य प्रवेशो वारुणे पुनः ॥ १६९ ॥ निर्ग
मो वायुकोणे न सौम्येणैव विज्ञेयः ॥ ईशाने निर्गमं तस्य चक्रस्य वरुणि नि ॥ १
७० ॥ दिनर्क्षमादिन कृत्वा विष्टु चत्वारि संलिखेत् ॥ विदिक्षु त्रीणि भाग्येवं तत्र सर्वं वि

यु३
५७

चित्रयेत् ॥ १०१ ॥ समागमस्य जंतूनां शुभाशुभनिरूपणम् ॥ प्रष्टुमंचित्रयेद्
विकस्मिं स्थाने व्यवस्थितं ॥ १०२ ॥ तस्माच्छुभाशुभं तस्य फलं ज्ञेयं वरानने ॥ स्थि
तंच चरितं चैव मार्गलग्नं प्रनष्टकम् ॥ १०३ ॥ प्रतीपमागतं देवि पंचमं परिकीर्त्ति
तं ॥ अंतस्थं संस्थितं विद्यात्तत्पुंस्थं चलं स्मृतं ॥ १०४ ॥ तदग्रस्थं मार्गलग्नं तत्पु
ंस्थं प्रणष्टकम् ॥ प्रतीपमागते गौरि सर्वमन्यस्य कीर्त्तितम् ॥ १०५ ॥ लाभं जयाग
मं चैव तदन्यत्संशयं भवेत् ॥ संस्थिते रथे विनाशस्याचलितं स्वगृहं व्रजेत् ॥ १०६
॥ मार्गस्थे चागतं ब्रूयात्प्रणष्टे मरणं भवेत् ॥ प्रतीपमागते देवि फलं शून्यं निव

गुरु
५७

र्तते ॥ १७७ ॥ पथमेगा भवेद्धानि द्वितीये व्याधिमादिशेत् ॥ तृतीये मियते क्षिपं य
त्र तारा पुरो जितः ॥ १७८ ॥ तारा वलंतु विज्ञेयं विशेषेण ग्रहान्वितं ॥ प्रवदेन्निविद्धं क
स्तु सर्वकार्यप्रसाधनं ॥ १७९ ॥ चलितादिषु त्रिष्वेव फलं तेषु प्रकीर्तितम् ॥ व्याघात
स्पृशेत्तानि शत्रुभिस्तदितस्य तु ॥ १८० ॥ निर्गते निर्गतः प्रोक्तः आगते पुराणगतः ॥ व
ज्रमाने वजे तस्योपि मार्गस्थे लाभसंयुते ॥ १८१ ॥ पुनरेन पुनर्देवि धूमगा गच्छति
यस्यैव ॥ लाभालाभे सुखे दुःखे जीविते मरणे तथा ॥ १८२ ॥ जये पराजये देवि चक्रमे
तप्रकाशितं ॥ ॥ क्षीपाकचन्द्रभुवनानि चतुर्दशैव नेत्राधिमासवसुनीलगला

यु-ज
५८

भिधान् ॥ चान्द्रा कलाहृतवहाः सदृशः सभूततारागणश्च तव चतिथिर्युगा
श्च ॥ १८३ ॥ कास्मीरगोकजैर्माल्यो --- लेखिमानके ॥ द्वीचन्द्रचन्द्रगोभेदे पश्य
तिसूतिनिक्षरगात ॥ १८४ ॥ इदं चन्द्रकलालं विललनागर्भमोचनं ॥ कथितं स
हरस्येन कोटचक्रं सतो भवेत् ॥ १८५ ॥ ॥ इति युद्धजयार्णवतंत्रे पद्यचक्रं ना
मसप्तमः पटलः ॥ ७ ॥ ॥ देवुवाच ॥ भगवन् देवदेवेश सुरासुरनमस्तुत ॥ क्र
हिमे परमं गुह्यं कोटचक्रं महेश्वर ॥ १ ॥ कथं संग्रहं तस्य ग्रहचारप्रयोगतः ॥ पा
र्वत्या वचनं श्रुत्वा प्रोवाच भगवान् हरः ॥ २ ॥ ॥ इत्युवाच ॥ शृणु देवि परं गु

गुरु
५८

संरहस्यं परमाद्भुतम् ॥ न कस्यचित्समाख्यातं कोटचक्रं वरानने ॥ ३ ॥ पुरेथ नगरे से
न्येसात्रवे विजिगीषुणा ॥ भेदो ज्ञेयः सुरेशानि पूर्वप्रोक्ताभिधानतः ॥ ४ ॥ आत्मा ये को
टसेन्येच पटनेच वले तथा ॥ यस्मिन्कालेन वेधस्याच्छत्रोर्वेधसमुद्भवः ॥ ५ ॥ भवेत्त
त्र सुरेशानि कोटग्रहणमारभेत् ॥ विन्यसेत्कोटचक्रं तु चतुरारम्भं त्रिनाडिकम् ॥ ६ ॥
तत्रांतमण्डले रोदंसा विवंचाय भंतथा ॥ तथोत्तराभाद्रपदाया क्रमास्तंभसंस्थया
॥ ७ ॥ चतुर्भोत्ररफालुगणौ मूलप्राग्भद्रतस्तथा ॥ कोशेषपरनाद्याचप्राक्रमाच्चादि
तैरुदुः ॥ ८ ॥ चित्रातथोत्तराषाढापोलं नक्षत्रमेव च ॥ त्रिनायामष्टदिक्ष्वेवं रोहिणी

यु.ज
५९

जीभवेत्तथा॥९॥पूर्वाचफालुनीस्वातिज्येष्ठाधिकश्चवाहणा॥अस्थिनीवाथरौद्र
मावहिर्नाडीत्रयस्यच॥१०॥दिस्वष्टसुहुताशर्क्षसार्पभंपितृभंतथा॥विशारवामे
त्रहरिभंअविष्टायाम्पमित्यथा॥११॥अयोमिनोहृषश्चात्रपूर्वद्वारेव्यवस्थिताः॥कु
लीनोमन्मथोसिंहोद्वारेचोत्तरसंस्थिताः॥१२॥तुल्यतश्चिककेन्याश्चपश्चिमद्वारसं
स्थिताः॥मकरोथघटीधन्वीदक्षिणात्रयरास्तथा॥१३॥नाडीत्रयवहिर्मध्यगर्भ
नामभिरिष्यते॥कालापरोद्देशेभ्यःपराक्रमविवक्षयः॥१४॥यातुर्भेकालनाडी
स्थेस्तुर्मध्यपदेस्थिते॥सैन्यस्यश्चपतापश्चरौद्रनाडापुरग्रहः॥१५॥कूर्मैरंतर्भ

गुरु
५९

गैः सिद्धिया तु नेष्टं वहिर्गतैः ॥ मध्यस्थैरपि मध्यस्थं मिथं मिथगहैः फलं ॥ १६ ॥ कोट च
केतुदेवेशि चित्यमेव हि सर्वदा ॥ अंतर्यातु भवेत्सिद्धिर्मध्ये मध्यं प्रयोजनं ॥ १७ ॥ वास्ये
तु सर्वदा सिद्धिः कूरा प्रोदुषिति क्वचित् ॥ संभ्रांतरगताय स्पगृहाः सौम्याः सुरार्चिते ॥
१८ ॥ भवेयुस्तस्य कोटस्य न नाशो विप्रते प्रिये ॥ यदि सोऽक्षादहंतत्र युद्धमाने गणां वि
के ॥ १९ ॥ तथापि न भयं विद्यादिति सत्यं वदामि ते ॥ संभ्रांतरगताय स्य सूर्यराहुशने
श्वराः ॥ २० ॥ भूमिपुत्रश्च तस्य स्यान्नाशः कोटस्य निष्प्रयात ॥ मयेवलसितश्चेत्स्याद
थ वा सुररक्षिताः ॥ २१ ॥ तथापि भज्यते सम्यग्गृहदोषावरानने ॥ क्रूरैः प्राकारैर्गैः प्रोक्तं

सु. ६०

दशुनंचपुरप्रभा॥२२॥वचनीयेस्तुयातुःस्पाक्षयमेवेत्यपि क्वचित्॥वंचनीयात्स
भागेस्पात्याकाराभ्यंतरेतथा॥२३॥तत्रचात्यंतरेगर्भमित्येवस्पात्रिमण्डलम्
आदित्यस्तसुतोवापिभगुपुत्रोथवापिये॥२४॥शूलयोगगतोयस्मिन्नेदंस्वस्तं
भभेभवेत्॥कोटे शं नाशमायातिस्वरोदयनिदर्शनात्॥२५॥कोटंतुनिपुणांश
त्वास्वदेहंशत्रुमेवचा॥आयाक्षरस्वराश्चैवशलाकाश्चधनेतथा॥२६॥एकाशी
तिपदायैश्चचक्रैःस्वभानुजैस्तथा॥विष्टिचक्रप्रभृतिभिरेवंज्ञात्वासुनिश्चितम्
॥२७॥आत्मनोग्रहसंपत्तिशुद्धिषड्भागमाश्रिताः॥विजिगीषुत्पःशत्रोःकोटय

गुरु ६०

हरणमारभेत ॥२८॥ त्रिनाडिकमिदं प्रोक्तं मधुकैटभनिर्मितं ॥ कोटचक्रं तथा चान्यदि
धिवत्सुत्यवेक्षणां ॥२९॥ अग्निजीवाहिपिण्याग्नित्रीणि स्वातिमुरवानि च ॥ अभिजिहि
सुवसुभहययुग्मभभेतथा ॥३०॥ द्वादशार्क्षणि वासुतुतथाष्टौ मध्यभागिवा ॥ विरिं
आदितिभेपूर्वफल्गुणी त्वष्टिश्चक्रभे ॥३१॥ आषाढाचोत्तराभोभुक्लौहभंचतथा
मम ॥ अंतर्वेदि सुचन्द्रसुत्तराफल्गुणी तथा ॥३२॥ मूलं च पूर्वभद्रं च संभानीदुहि
चक्रमात ॥ रौद्राहस्ता तथा षाढा पूर्वभद्रोत्तरात्रयः ॥३३॥ प्रागुक्तमंत्रापि फलं ग्रह
स्थित्या विभावयेत् ॥ योयं विशेषतः शास्त्रदृष्टोस्मिन् सति रूच्यते ॥३४॥ न्यसेत्सप्तश

लाकारे चक्रे तु सुरसुन्दरि ॥ शौरश्च वाक्यतिशेव भेत्ता च दिशि संस्थितो ॥ ३५ ॥ यस्या
तथा दिशा कोटं भज्यते वीरवंदिते ॥ कोटं च नगरं सैन्यं तत्र नो चेद् विप्रिये ॥ ३६ ॥ प्रवे
शस्यात्सुरेशानितत्रोपायो विधीयते ॥ कोटं भूमिमुखं पुष्पस्य वा होर्यदिगणां विके
॥ ३७ ॥ तं कोटं भक्ष्यते क्षिपुं पूर्वोक्तविधिमाचिरात् ॥ संभ्रांतं रगते कूरे कोटकोटेश
भेपिवा ॥ ३८ ॥ राक्षारशानिभिर्युधैर्भगः कोटस्य निश्चयात् ॥ प्राकारेथवा कोटस्य
प्रविष्टो यदि शिखितः ॥ ३९ ॥ कूरस्तदिदिशि कोटस्य भंगो निःसंशयं प्रिये ॥ यत्र तारा
पतिः पापैर्गृह्णेत भवेद्दिशि ॥ ४० ॥ तत्र कोटस्य नियते त्वररुद्धस्य वरिष्ठका ॥ सं

गारऔरगाहूगामेकेनाप्यवलंविते॥४१॥गर्भक्षेभक्षतेकोटमाद्रायंस्याचगर्भभं ॥
यदिगर्भक्षेतुर्योकोतृतीयेप्रथमेगृहे॥४२॥चक्रगःस्यात्तथाध्याचचक्रवर्त्यपिनिः
क्रियः॥क्रियतेपुररोधश्चेत्युगत्संतरवारिभिः॥४३॥अक्षैस्तद्विजयायातापुरपःसा
त्यराजयी॥कृतिकाशत्रयंभानोमघायंततयंतथा॥४४॥मैत्राग्रंततयंचेवधनि
ष्टायंततत्रयं॥स्तानिमुविजानायात्यवेक्षक्षणित्रच॥४५॥स्तंभक्षंवर्ज्यशेषा
णिद्वादक्षक्षणिनिर्गमे॥आद्रार्किप्रथमाषाढापरभद्रातथात्रयः॥४६॥स्तंभावं
भवतुष्टंस्यात्कचित्पुतुदुपुकं॥कृतिकादिक्कचिन्मासःकोटभादितथान्यतः॥४७॥

पु.ज
६२

कोटेशभादितो न्यत्र त्रिविधास्पविचारणा ॥ संभर्क्षे च प्रवेशर्क्षे भूमिजावस्थिते
मति ॥ ४८ ॥ भौमवारदिने सिद्धिरुदितो पुरवेधने ॥ एवमेव प्रवेशर्क्षे संभर्क्षे शौरसं
स्थिते ॥ ४९ ॥ शौराहिसमये सिद्धिः स्यात्त्रये शौरदेवते ॥ क्रूरद्वयं च प्राकारे तत्र च तस्या
दुषग्रहः ॥ ५० ॥ तं तेन प्रविशेत्तत्र गृहीयान्निश्चितं पुरम् ॥ विहाय प्रसृतं वारं च क्रग
छति चेद्गुरुः ॥ ५१ ॥ तदा प्राग्दिशि भंगं स्याद्गुरुयोः पुरसैन्ययोः ॥ भौमे च वक्रितो भं
गो भवेद्दक्षिणातो त्रच ॥ ५२ ॥ स्यात्पश्चिमतो भंगो वै भागवैव क्रगामिनि ॥ बुधे च
क्रगते वैवं भंगश्चेत्तरतो भवेत् ॥ ५३ ॥ यदितत्र स्थितो स्यात्तान जात्वर्कशने श्वरो ॥

गुरु
६२

स्थिते सपुत्रे तुरवोगुर्वारजसितावपि ॥ ५४ ॥ वक्रितानेव शक्तास्य विधातुं कोटमेद
नं ॥ अथ वक्रितौ कुजसितौ यात्राया शुभकारिणौ ॥ ५५ ॥ यात्रायामसमाप्राया च
क्रितौ च क्रियार्थदौ ॥ यात्राक्षरप्रमाणेन प्रश्ने च क्रंतलेक्षणां ॥ ५६ ॥ कलशाष्ट
कमालिरव्यवर्गाष्टकविभूषणम् ॥ सिद्धेस्तत्रांगुलाज्ञेयाः स्पष्टे दिषानराः परैः ॥
५७ ॥ वसुभिर्व्यक्षरेणैव कर्णिकाया यदन्विदुः ॥ वारिवक्रमिदं कोटे देवो वासुर
मुन्दरि ॥ ५८ ॥ यत्राशिः स्थिते भस्मात्तत्र प्रभृतिभानि च ॥ विलिखेत्तानि चात्र
स्परविक्रान्तक्रमेणातु ॥ ५९ ॥ शिरसि त्रीणि भानि स्युः कण्ठे च त्वारिचा लिखेत् ॥ ६०

पु.ज
६३

षेवीगितथाभंद्रेपुष्पेचत्वारिचालिवेत॥६०॥येनसूर्यमृगांकारिराहुविष्टिन्त्रका
यधुकातेनास्यभानांभोगायभवेदुर्दृक्कचित्सते॥६१॥सर्पाकृतिसमाक्षिरयत
स्पांगेषुयथाक्रमः॥संलिख्यभानिदेवेष्टितस्पर्शाहोफलान्यतः॥६२॥वक्षेता
निक्रमेणोवशृणुषावर्तितत्वतः॥गृहदाहःसकलहोमतिर्वित्तक्षयस्तथा॥
६३॥स्थानच्युतिःश्रीविनाशोबंधुनाशःपशुक्षयः॥राहोमूर्द्धिगतेभेतुफलमे
तद्गुणोर्विके॥६४॥धर्मावतिशुभंशंकलाभार्थैरात्मजस्तथा॥भृत्यैश्चसहसं
योगाराहाबुद्धयोचमे॥६५॥वियोगोबंधुतनयैःपुमादोजथरामया॥काश्पादी

गुरु
६३

नांतथाभेदोवक्षोगेभेसुरादिषः॥६६॥वलनास्फोटनाच्चेवजानुपादविभेदनं॥प
तनंस्थानचलनंमर्षारण्यभयंतथा॥६७॥हृत्पीडाचसुरेशानिराहोपुष्पगतेतु
भे॥चंद्रोगुरुबुधःशुक्रोयदागमर्क्षसंस्थिता॥६८॥कोटस्पृष्टावर्तितदाविमिहे
तिद्विषद्वयं॥रविकुजोर्कजोराहरेषामन्यतमोयदा॥६९॥कोटगर्भर्क्षसंप्राप्तेका
टंकुर्यादरेर्वशं॥कुलग्रहकुलर्क्षचपुरगाणांरगोजयः॥७०॥भेग्रहेवाकुलैश्चैवं
वाद्यानांविजयंतथा॥कुलाचकुलसंज्ञैश्चभेग्रहेसंधिविष्यते॥७१॥इत्येवमादि
चिंत्यस्याद्गणनंकोष्ठसंग्रहे॥कुलाविकुलसंज्ञानिभानिश्चैवंचनेऽतम॥७२॥वा

पु. ज
६४

रुगांवाभिजिदेविकुलसंज्ञान्यतः शृणु ॥ यानिमासाभिधानानि द्वादशर्क्षाणि भा
निच ॥ ७३ ॥ शेषानिचवरागोहेत्यकुलर्क्षान्यदनिच ॥ ग्रहाश्चापितथाविंश्यात्संकेत
स्ततयस्थिता ॥ ७४ ॥ कुलावकुलजं सौम्यो रवीन्दुगुरुसूर्यजा ॥ कुलसंज्ञामहाभा
गेत्यकुलर्क्षमतः शृणु ॥ ७५ ॥ भौमः शुक्रः संहिकेयो ये वैज्ञात्वाक्रमरातु ॥ कोट
संग्रहणं कार्यं शत्रोः सुरनराचिन्ते ॥ ७६ ॥ विविधागमसंबद्धं विचित्रं प्रत्यवेक्षणां
विस्तरेण मयाख्यातं कोटचक्रं यथार्थतः ॥ ७७ ॥ अतः परतरं ब्रूहि यत्ते मनसि व
र्तते ॥ ॥ इति युद्धजयार्णवतन्त्रे कोटचक्राधिकारोष्टमः पटला ॥ ८॥ ॥ दे

गुरु
६४

युवाच॥ भगवन् देवदेवेश शशांकां कित शोवराराहुचक्रमतो ब्रूहि परं कौतूहलं
मतं ॥ १ ॥ कति भेदाः समाख्यातास्वर्भानोपरमेश्वरः ॥ कथं शत्रुवलं हंति पृथुत
स्त्वग्रतो यवा ॥ २ ॥ पार्वत्या वचनं श्रुत्वा विहस्य परमेश्वरः ॥ प्रोवाच वचनं देवि
शृणु सर्वमशेषतः ॥ ३ ॥ ॥ इत्युवाच ॥ एवं राहुपरिक्षास्यात्कर्तव्या समरे
बुधे ॥ यो राहुः स भवेत्साक्षान्मृत्युः कालान्तकोपमः ॥ ४ ॥ नक्षत्रे राहुणा द्विष्टे मृ
त्युस्यान्नापि दूरतः ॥ स्वर्भानुपृथुतः कृत्वा शूरः समरमारभेत् ॥ ५ ॥ रविं राहुं कु
जं मन्दं कृत्वा हियुधि पृथुतः ॥ सन्तुरावेच निशानायं समरे भिसुखं वजेत् ॥ ६ ॥

पु.ज
६५

राहुस्तिथिगतोज्ञेयस्तथावराडगतिः सच॥ मुहूर्तराहुस्तिथिराहुश्चाप्यर्द्धयामि
कः॥७॥ राहुपक्षगतिश्चैव मासराहुस्तथापरः॥ नक्षत्रांगस्तथा राहुस्तत्रैषा लक्ष
णां भवेत्॥८॥ तिथिराहुपरिज्ञेयो मासे भवति वासरः॥ एवं यात्रा विधिर्वर्गा राहुणा
परिपीयते॥ ९॥ रेखा सप्त न्यसेद्दृष्टतिर्यञ्चतया लिखेत्॥ वायव्याग्रे ययोस्ति
र्यक्रमध्ये लेखां ततो न्यसेत्॥ १०॥ नैऋत्ये शानयोस्तद्धत्ता सुवर्णाः क्रमान् न्यसेत्
॥ तत्राग्नेये भवेत्कोशोदकारस्तस्य सन्मुखे॥ ११॥ हकारेव सुकोशो वा --- न्यत्र
नैऋतेः॥ चकारस्य स्थितिस्तस्य सन्मुखे शंभुकोशा के॥ १२॥ यकारवर्गाश्च ततः

गुरु
६५

पश्चिमाशदितोलिवेत॥ ककारादीन्यकारान्नाप्रवाहस्थानकोरातः॥ १३॥ सप्तसंख्या
सुरेशान्निडः चणालिहवर्जिताः॥ ठकारादिथकारान्नाभ्यामाशायोन्यसेत्ततः॥ १४॥
रेखासुषुप्युपर्यतेलिवेचात्रतिथिं क्रमात्॥ कपदादपदं यावत्पुतिपत्सुमुखास्त
था॥ १५॥ पूर्णद्वंतास्तथान्यत्रशितपक्षेककुद्वये॥ पूर्वस्याश्वधकारादीन्कारपद
कोरातः॥ १६॥ शारभ्यविन्यसेत्सप्तयात्रारेखान्नमस्तके॥ न्यसेत्पदाथरेफादीन्
सान्नारेखात्रिकद्वये॥ १७॥ यकारकोरात्परतस्तथैवंदिकद्वयेभवेत्॥ कृष्णपक्षे
लिवेचात्रधकारात्पुष्टिः क्रमात्॥ १८॥ प्रतियद्विसादिंश्चहकारं यावदुक्तवत्

पु.ज
६६

इत्थं मंत्रं ककारस्थ शुक्रप्रतियदायमौ ॥ १९ ॥ यदाह न्यापुरः संस्थं मकारं पूर्वदिशा
तं ॥ तथा न्यस्थो न्यतिथिषु द्वेष्टि संमुखमक्षरं ॥ २० ॥ अन्धो न्यघ्नो हृदो वर्णो ऋषो वा
पत्रसंमुखौ ॥ इत्येवं लक्षणां प्रोक्तं तिथिराहो अथ पार्वति ॥ २१ ॥ तिथिचक्रेषु कुत्रा
पि कोणानां नियमो न हि ॥ स प्रोक्तं तिथिगण्यौ चरेखा त्रास्यक्षराणि च ॥ २२ ॥ अथ
ग्रेविनिवेश्यानि कारिहोता न्यनुक्रमात् ॥ अत्रापि लक्षणां प्राग्बद्धे त्रिः संशयं
यौ ॥ २३ ॥ अथापरप्रकारेण तिथिराहुरिहोच्यते ॥ अक्षराणां समरो ज्ञेयो जयसर्व
स्वदर्शनात् ॥ २४ ॥ ऐन्द्रारंभयमाशात्रं विचरेत्सै हिका सुतः ॥ तथा तिथिविभा

गुरु
६६

गेनमासोदिकचतुष्टयं॥२५॥द्वितीयारंभनकालं सप्रम्यान्नंसितेतेरापक्षेन्द्राब्धौ
वसेदाहुस्तत्रस्थित्वारिपुंजयेत्॥२६॥शुद्धम्यांयंतथाकालं समावास्या समापनं॥
कौवेरीभजतेराहुस्तथासाध्वीवलीयसी॥२७॥शुक्लप्रतिपदारभ्यमष्टम्यान्तंतथा
विधं॥संवत्तेपश्चिमेराहुस्तदाशास्याद्वलाधिका॥२८॥नवमीप्रथमंकालंप्रतिप
द्विरतिंवसेत्॥दक्षिणाचाप्यसौराहुस्तदाशाधिवलाततः॥२९॥पूर्वस्यांराहुसंस्था
नात्यश्चिमाशाहताभवेत्॥एवमेवाहविज्ञेयातत्रान्यत्रापिकष्टयोः॥३०॥कृष्णप
क्षेपिमाहेत्याहृतीयस्याहुहोष्टम॥उदेतिखराहगमनः सप्रम्यांशुलिनोदिशि॥३१॥

युज
६७

दशम्यां धनदाशायो वापिन्या भूतवासरैः॥ शुक्लपक्षे तु वारुण्यं चतुर्थी समुदेत्य
सौ॥ ३२॥ नैऋत्या च तथा षट्म्या मेकादश्यां यमौकसि आग्नेयां पंचदश्यां च मासे
स्याष्टदिनोदयम्॥ ३३॥ पूर्वोदितो परां ह न्यादे शान्यां हंति नैऋतिं॥ सौम्यस्थो द
क्षिणां ह न्यादाय व्याहृतं भुगिः॥ ३४॥ वारुण्यं प्राग्विः शं ह न्या नैऋत्या मीसंगो
चनम्॥ याम्या यामुत्तरां ह न्यादाग्नेयां वायव्यं गोचरम्॥ ३५॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि
राहुमौहर्तृकंप्रिये॥ येन विज्ञातमात्रेण जयेदुत विधनतः॥ ३६॥ ईशानयम
वासी नुरसः सौम्याग्निवारुण्यं॥ संचरन्निचमध्याह्न्या वद्राहुसुरेश्वरि॥ ३७॥ म

गुरु
६७

ध्याहप्रभृतिस्तद्क्रमेणैवपुनश्चरेत्॥दिक्षुताःस्वेवदेवेतिरात्रौव्यत्ययगस्तथा
॥३८॥जलाविन्मौम्यनेऋतःशक्रानिलयमासुचा॥दिक्षुरुज्ज्वाख्यासुभयस्तद्
त्ययात्यसौ॥३९॥प्रोक्तागृहमुहूर्त्तारव्यगणानात्रदिनाडिकाः॥रोदःशेतेथमेव
श्चतथासारभटोपरः॥४०॥सावित्रःपंचमप्रोक्ततथावेरोचनेजये॥स्पाचाभिजि
द्रावगाश्चवलम्पादिजयोपरः॥४१॥अहंतोयमसंज्ञश्चवारुणोथभगस्तथा॥
रुभिःपंचदशाःप्रोक्ताःसौम्याःऋगःक्षणाःप्रिये॥४२॥मध्याह्नेभिजिद्रत्नस्पा
भगांतोदिवसस्मृतः॥निर्द्वेपेवमेवदेवेतिमुहूर्त्तःपरिकर्तिना॥४३॥अभिजिद्रवि

यु.ज
६८

गायुक्तस्तथासारभटोपिये॥ चर्काकिंयोगीरोदः स्यात्सौरयोगिदक्षाननः॥ ४४
॥ भूमियेनसमायुक्तेवलश्चाग्रश्चसंविषु॥ स्तेपंचमुहूर्तास्पुरतिकृताभयाव
हः॥ ४५॥ राहुदिग्यतियोगाच्चयथेभिः सहसंगमं॥ गच्छेत्प्रोक्तग्रहेरेतेमुहूर्तैश्चव
रानने॥ ४६॥ तद्यस्येशत्रुवलंसर्वसंक्षयकारकम्॥ सामान्यानेष्यतराहुरा
भिमुख्येनपार्वति॥ ४७॥ अत्रज्ञानंमुहूर्तानांछायाज्ञेयाभवेत्यदेः॥ प्रथमदे
वदेवेशिपादाश्चतुर्नतिः स्मृताः॥ ४८॥ षष्ठिद्वादशपञ्चत्रयोदशून्यमेवच॥
द्वितीयाथष्टमात्रेषुमुहूर्तेषुवरानने॥ ४९॥ मध्याह्नात्परतोदेविनेत्रायेश्चविने

गुह
६८

मतः॥ तद्व्यायापरिज्ञाने मुहूर्तः स्युः क्रमास्त्रिये॥ ५०॥ पूर्वाह्निपश्चिमाष्टायाषाढा
ताः स्यात्यरेदिने॥ मध्याह्नेष्टाययाशु संविज्ञातव्यं वरानने॥ ५१॥ एकस्यान्ने मुह
र्तस्य प्रारंभो न्यस्य सवने॥ दुष्टः सवर्जनीयः स्यात्कालोरतिभयावहः॥ ५२॥ वलस्य
यो भवे योगः क्रूरस्य गृहसंधिषु॥ सहिकालो विनिर्दिष्टः कुलिकस्य क्वचिन्मते॥ ५३॥
॥ अर्द्धयामक्रमेण राहोः सूर्यपागिद्वयपरिग्रहः॥ भोमो वहिदिशस्थाने जीवो यकम
कुप्यति॥ ५४॥ बुधोः रक्षोदिशः स्थामी भार्गवो वारुणाचरः॥ शौरः समीरणाशेषः
अनुश्चोदगिगीश्वरः॥ ५५॥ राहुरीशानकाष्टे वास्तथा सर्वत्र भावयेत्॥ उदयंगम

युज
६९

नंचैवमुक्तांशुशशिविद्विषः॥५६॥उदेतिप्रत्यहंगहर्दिशिवागग्रहस्पृहि॥यथार्कवा
रदिवसेपूर्वादिअपुदयःकिलः॥५७॥स्यादस्पृदिस्सुसंचारश्चतुर्नाडिकसंस्थितैः॥पूर्व
स्यामुदितोयायानैःअतिचतथादिशं॥५८॥रक्षोदिशोवजेसौम्यांसौम्यायाहतादि
गिःशं॥आग्नेयावारुणीगण्डेद्वारुण्यंशुजिनोदिशं॥५९॥ऐशान्यांप्रेतराश्यां
याम्यायामरुतोदिशं॥मारुत्याश्चपुनःप्राचीप्रयातिवारवर्णिनी॥६०॥एवमस्य
दिशामार्गोयामार्द्धककल्पिता॥निश्चैवंवेपरीत्येनयायात्विषग्रहोषमः॥ऐ
शश्चवायवीगण्डेद्व्यामक्रमेणातु॥तथाहिवातककुभोधर्मराजदिशंवजेत

गुरु
६९

॥६२॥ प्रेतेशककुभोरैदीरायाश्चावुपतेर्दिशं॥ वारुणापाहुतमुक्ताष्टामाग्रेयाध
नदाश्रयं॥६३॥ कोवेयानेऽतिमाशानेऽतिर्वासवीपुनः॥ इत्येवमेषागतिर्ज्ञे
याशितपक्षर्कविद्विषः॥६४॥ रुक्मपक्षेत्वगेगच्छेदनेनानुक्रमेणातु॥ ऐं आ वा
युदिगंगयेद्वाताकायायमालयं॥६५॥ यमायाश्चककुभोरैद्याश्चवारुणी
पुनः॥ वारुणाश्चतयाग्रेयाश्चाग्रेयासौम्यसंगतां॥६६॥ चान्द्राश्चनेऽतिदि
शततः प्राचिप्रयातिच॥ एवंदिनगतिर्ज्ञेयाराहोःसुखवर्णवर्ते॥६७॥ स्वरोदयवि
निर्दिष्टस्तोगच्छेच्चनेऽति॥ निशायातुदिशंसौम्यासौम्यायाहुतमुग्दिशं॥६८॥

पु.ज
७०

आग्नेयावारुणाशं च वारुणापांशं कराश्रयम् ॥ उशान्याधमराजाशं याम्यायावा
ध्विषिताम् ॥ ६९ ॥ वायव्याश्च पुनः प्राचीमित्येवं सूर्यवासरादिवा निशिते कृत्स्ने
राहो मंजरगां भवेत् ॥ ७० ॥ अन्यस्मिन् राहिवाराग्रहदिशो भवेत् ॥ उदयोऽप्यगति
येवं क्रमाद्यत्रययोदिताः ॥ ७१ ॥ यस्यामनेन यातव्यं तां हन्या संमुखोदिताम् ॥ यथा
पक्षेऽशितेषां हन्यात्मानैः अतिः श्रिताः ॥ ७२ ॥ कृत्स्नपक्षे यथावासौ प्राचीं हन्या
न्यान्मरुदिशं ॥ अत्रार्द्धया भगमता चतुर्नाडिक संस्थिता ॥ ७३ ॥ नमीत्ततियथाचिं
त्समर्द्धयाममिहोदितम् ॥ अर्द्धयामिक एषोत्रराहुर्ज्ञेयो वरानने ॥ ७४ ॥ यस्याहु

गुरु
७०

रयं क्वापि दर्शने परिदृश्यते ॥ राघवेन विनिर्दिष्टो युष्मादिपरिचित्रने ॥ ७५ ॥ रेखाश्च त
स्रो विन्यासाश्चतुरस्राश्च भुर्दिशः ॥ ततमध्ये भवेद्देखावद्विवायुदिशः किला ॥ ७६ ॥ पू
र्वोत्तरदिशास्तत्र कक्षपक्षं विचित्रयत् ॥ पश्चिमायाम्यककुभं शुक्रपक्षे तथा भवेत् ॥
७७ ॥ पूर्णचन्द्रदिने वह्नौ वा योनये दुर्वासरे ॥ प्रतिपत्त्युत्तिः प्राच्यां तिथ्यो यावदष्ट
मी ॥ ७८ ॥ नवम्यादौ च सौम्यायां यावत्सीरो नूहस्ततः ॥ प्रतिपद्विवासादुर्ध्यावत्तस्या
ष्टमीदिनं ॥ ७९ ॥ तापदाहर्जला आयां स्थितं संचरते दिशः ॥ हन्या युक्ताष्टमी पश्चात्पू
र्वचन्द्रसमापना ॥ ८० ॥ राहुर्वसतयो हन्युर्दिशं वै अवगता लयं ॥ कक्षपक्षे त्वनेनैव वि

युज
७१

धिनासंस्थितोसुरः॥८१॥ पूर्वस्यां पश्चिमाह न्यासौ म्यायां दक्षिणादिशं॥ एवं विज्ञाय
देवे शिततो युद्धं समारभेत्॥८२॥ शूलचक्रेणा विज्ञेयं रविग्राहं दशाफलमात्तथा चर
विग्राहः स्यात्तथा राहुकुजार्कजा॥८३॥ यस्मिन्नासौ रवेर्मार्गसोर्कराहुयतः किला॥ अ
र्कएवत्रिविज्ञेयोरविग्राहः प्रकीर्तिताः॥८४॥ युनदिग्विहितैश्चक्रमिदं कैश्चिमुकी
र्तितम्॥ स्वरोदयेष्वत्र भवेदन्यथैवास्पलक्षणां॥८५॥ उद्धरेत्वात्र येन्यस्ततिर्यगे
त्वात्र येन तथा॥ रेखांतेषु न्यसेद्राशी चक्षमा नासमासतः॥८६॥ पूर्वस्यां दिशि विन्य
स्य मेघसिंहधनुर्भूतः॥ उदीच्यां दक्षिणे चेषामीनवृश्चिककर्कटः॥८७॥ याम्या

गुरु
७१

यामभ्यतस्तेषां कन्या वृषमृगास्तथा॥ संमुखे पश्चिमायां तु तुलुकं भयुगाः क्रमा
ता॥ ८८॥ हनुर्मेषतुला सिंहकुंभधनियुगा इति॥ अन्योन्यं पुन संस्थित्या वृषादक्षि
गागाः पुनः॥ ८९॥ पाददृष्टे रं दृष्टे र्वाधां नैतेषु कुर्वते॥ वामगास्तु दक्षिणादंति द्वादशा
ताश्च दाहतः॥ ९०॥ सहस्रा च पुरस्था च चत्वारः पृष्ठाः शुभाः॥ यथा मेषस्य पंचा
स्याध्वनि कुंभयुगस्तथा॥ ९१॥ यथा च वृश्चिकः कन्या वृषो मीना मृगात्मनः॥ कू
रा दक्षिणागाः अस्ता वामयूनश्च निंदिताः॥ ९२॥ सौम्या ग्रहा वामराशौ दक्षिणो कूर
संज्ञिता॥ यस्य संग्राम समये समयः न जये युधिः॥ ९३॥ वलावलंदि हो चात्र ग्रहे

पुसदससुच॥वलवान्पूर्णाफलदोवलहीनोत्पदोमतः॥१४॥अतःपरंप्रवक्ष्यामिन
 क्षत्रांगसुरद्विषः॥येनविज्ञानमात्रेणाजायतेचशुभाशुभम्॥१५॥नक्षत्रेषुविचि
 त्तस्याद्वाहस्यंसमरागमे॥राहुःस्वरोदयोयुक्तामृत्युनाशःदशःकिल॥१६॥स
 क्षेराहुस्थितोराहुस्तदस्यास्यप्रपीडितः॥दंष्ट्राग्रयोरंतरंरुद्धतनुसंतापदेततः॥१७॥त
 तोनाशापुटंतस्थेद्वेचत्वाधायमाशुभे॥नाशाग्रयोततोद्वेचनक्षत्रेप्रीतिदेवता॥१८॥
 ॥तत्वरंनयनस्थेद्वेसर्वकामफलप्रदे॥वामकुराडलगान्यत्रचत्वार्यथधनक्षयो॥१९॥
 ॥दक्षिणकुराडलेन्यस्यचत्वार्यथोपपत्तये॥तत्रपंचललाटेसुपुत्रलाभादिशर्मणे

॥१००॥ ततः परं शिरस्येकं ऊहैव स्नानं लब्धये ॥ पंचके परतश्चैकं संतथानोपपादिकम्
॥१०१॥ वक्षःस्थले च चत्वारि वंधनाय वधाथ च ॥ अपसंख्यगतिर्भानां विन्यासे तु
विभावयेत् ॥ १०२ ॥ एवमेतमहाभागो राहुचक्रं सुविस्तारं ॥ निःशेषं कथितं चात्र
किमन्यत्परिपृच्छसि ॥ १०३ ॥ ॥ इति युद्धजयार्गावतन्त्रे राहुचक्राधिकारो
नाम नवमः पटलः ॥ ॥ देव्युवाच ॥ भगवन् श्रोतुमिच्छामि शौरचक्रं कथं स्थि
तम् ॥ कथं नक्षत्रविन्यासः फलानि च वदस्व मे ॥ १ ॥ ॥ ईश्वर उवाच ॥ श्रु
णु देवि समासेन यत्त्वया बोधितं स्मराम ॥ नक्षत्रांगो ह्ययं शौर्यशुभाशुभफलः

पु.ज
७३

पदः॥२॥तथाविचित्रयेदक्षंशौरस्थं समरागमे॥लाभालाभे विवादे च जीविते मरणे
तथा॥३॥प्रतिमा विन्यसेदादौ वशने तत्र विन्यसेत्॥चारक्ष मास्य मध्ये तु सव्यहस्ते च
तुष्टयम्॥४॥पादयोषद्वरे चाभे चतुष्के पंचवक्षसि॥नेत्रयोर्द्वे न्यसेन्मूर्द्धि त्रीणि द्वे गु
ह्येके न्यसेत्॥५॥एवं विन्यस्य देवे शिततः फल निरूपणम्॥नानाविधा निदुःखा
निवक्कस्येव धवं धनं॥६॥सव्यहस्ते गते लाभोजयो वंधुसमागमः॥पादस्थे स्था
नविभुंशो देहापीडा सुतः क्षयः॥७॥वामहस्ते राजभंगो वित्तनाशः सुदुःखः॥त
थोरसि जयो लाभः स्त्री प्राप्तिर्धर्मसंचयः॥८॥नेत्रयो परमाप्रीतिर्वित्तानां संचयः

गुरु
७३

स्तथा॥मुखं शत्रुविनाशं च मूर्द्धिगुह्ये महद्भयम्॥ १८॥ दिशभुंशो विनाशश्च कलहस्व
सुतैरपि॥ एवं विधं फलं देवि सूर्यपुत्रस्थितेश्च भा॥ १९॥ मुखं चरति गुह्ये तु गुह्या
मूर्द्धितथेक्षणा॥ उक्षणा देवहृत्या न हृदया वामके करे॥ २०॥ ततस्तु पादयो र्याति
पादाक्षिणागे करे॥ अक्षारिणो च चरे मन्दो हस्तादुक्त्रं प्रयाति च॥ २१॥ एतच्चक्रं समा
ख्यातं मपरं कथयामि ते॥ पश्चिच्चक्रं महादेवि सद्यः प्रत्ययकारकम्॥ २२॥ आति
त्यगरुडाकारं तत्र भानिन्यसेत्क्रमात्॥ यत्र सूर्यस्थितो भस्माच्च च्ये विनिवेशये
त्॥ २३॥ अष्टौ चरणा योरेवं द्वेभेन यन संस्थिते॥ क्षिरसि त्रीणि भान्येवं पंचदशसि

युज
७४

विन्यसेत ॥ १५ ॥ भान्यष्टौ पार्श्वे न्यस्यततः फलनिरूपरां ॥ वक्रस्थे देहपीडास्याधिष्ठं
पादगते भवेत् ॥ १६ ॥ नेत्रयोरर्धलाभाभ्यामूर्ध्वे शत्रुवधोक्तवम् ॥ वक्षस्थे स्त्रीसमा
योगः पक्षगैः परमं भयम् ॥ १७ ॥ एतच्चक्रं महादेविसमयः प्रत्ययकारकम् ॥ कथिते देव
देवेशिकिमन्यत्परिपृच्छसि ॥ १८ ॥ ॥ इति श्रीयुद्धनयार्णवतन्त्रे गारुडचक्रं नाम
दशमः पटलः ॥ १० ॥ ॥ देव्युवाच ॥ श्रोतुमिच्छामि देवेश विधिचक्रं महेश्वराके पुमा
णास्तुताः प्रोक्ताः कर्मतासां वदप्रभो ॥ ११ ॥ ॥ ईश्वर उवाच ॥ शृणु देविसमासेन पृ
ष्टो हं यत्प्रियाप्रिये ॥ अष्टौ तु विष्टयः प्रोक्ताना नारूपामहावला ॥ १२ ॥ संग्रामे सर्वदा

गुरु
७४

स्वास्तत्रज्वालानलालये॥करालाचन्द्रकाषायांमहाघोरेशदिश्यापि॥३॥विषिष्टसो
मकाषायामाहालिहानिलालये॥वारुणां वडवावक्रामहामारीतुरस्यगा॥४॥काल
जिह्वातुयाम्यायामित्येतावद्योत्रहि॥नानात्वरूपकर्तव्याःसाधनायप्रवर्तिताः॥५॥
पूर्णाटतीयासप्तम्याद्वादश्याभूतभूषणा॥चतुर्थ्याश्चतथाष्टम्यांचैकादश्यामपिक्रमा
ता॥६॥एतादिशोनगम्याःसुविष्टीनांसंमुखेयतः॥कृत्यंकुर्याच्चविष्टेततदाशसंस्थि
तोत्रया॥७॥ज्वालायांज्वलसंतापःशोषदाहनतृपियाः॥स्तंभयेच्चकरालायाहंतिनाशं
तिकिंगति॥८॥मोहात्तापग्रहोमादोमहाघोरंघिसाधयेताविग्रहंरिपुदेशादोविष्ट

युज
७५

याश्चक्रकारयेत्॥२॥विषोचाटनकर्माणिमहाजिह्वाधिसाधयेत्॥अथानलाहिमंत्रं
चवधादिवशकर्मचः॥१०॥महामायाश्चसमयेयंत्रकर्माणिकारयेत्॥सर्वसत्त्वेषु
संहारकालजिह्वादिनेपिच॥११॥एतत्तेसर्वमारव्यातंविष्टिचक्रंवरानने॥वर्जनीया
ःपुण्यत्वेनसर्वकर्मसुविषयं॥१२॥युजारेनिशित्तिष्ठितेपक्षेगेष्वित्यतश्चित्तेतरे॥यं
चनेनतिथिर्ज्ञेयादिशोऽज्ञेयाःस्वरेभूतु॥१३॥अथेहजयसर्वस्वाद्गवद्भवभाषितः
॥नामाक्षरेणपूर्वणादिकालपरिवेदनं॥१४॥स्वराचर्गात्रथापंचयथापरत्नवा
भिधान्॥तथाशेषसहस्रान्तेक्रमादिस्वप्नसुषुप्तिपेत्॥१५॥नामाक्षरेस्वरगतपु

गुरु
७५

तिपन्नवमाहनी॥ शुभदिकशोचकाहस्थेद्वितीयदशमेदिने॥ १६॥ दिक्कांघेगण
दिश्चात्तृतीयैकादशीहनी॥ १७॥ तवर्गचैवकाषास्याचतुर्थीद्वादशीतिथी॥ १८॥ तवर्गचै
वकाषाचपंचमीचत्रयोदशी॥ १९॥ पवर्गगेचकाषाचतिथिषष्ठीचतुर्दशी॥ २०॥ दि
क्त्वायवरत्नास्वेवसप्तमीपंचदशपि॥ २१॥ एवंशषसहेषुस्यादष्टम्येकादिकथा॥
२२॥ अकारायाहकारान्नायेयस्यान्मात्काततः॥ अष्टौवर्गान्यसेदिसुपाद्यादि
षष्टनुक्रमात्॥ २३॥ एवंस्वस्वादिवर्गास्ययात्मात्ककुभविष्टिताः॥ युयुत्सासानुक्र
माहितत्रस्थोजयतिद्विषः॥ २४॥ सद्योवत्तावलनिरूपेणचक्रमुक्तेमयाप्रिये॥ अतः

यु.ज
७६

परंप्रवक्ष्यामि होराणां लक्षणां प्रिये ॥ येन विज्ञानमात्रेण कर्मसिद्धिः स्फुटा भवेत् ॥ २२ ॥
॥ चतुर्विंशतिसंख्यातारा होरा ह्यहर्त्रिंशं ॥ घटिके च षट्त्रिंशत्काल होरा गतो भवेत् ॥
॥ २३ ॥ दिनाद्वतादिगुणिता नाश्रयः पंचविभाजिताः ॥ फलं भुक्ता तु सा होरा वर्तमाना व
शेषिका ॥ २४ ॥ तत्र होराधिपस्याप्यहोरापूर्वनिरूपिताः ॥ ततः संपरिवृता नां च गु
हाणां युक्तयोपरा ॥ २५ ॥ अदित्यशुक्रसौम्यनृशारवागीशभूमिजाः ॥ होरादिषु तथा
ज्ञेया यावद्संज्ञापरिवृताः ॥ २६ ॥ रौद्रा १ सौम्या २ कराला ३ त्वस्थिरा ४ वे
शा ५ विशालिका ६ ॥ मृत्युमारी ७ शुभा ८ कूरा ९ चण्डाली १० मृ

गुह
७६

त्रिका ११ मता १२ ॥ २१ ॥ कालरात्रि १३ रौद्रिणी १४ चविभ्रमा १५ त्रिसि
नी १६ तथा ॥ गोहत्या १७ न्यामहामाया १८ मारीची १९ जीवहारिणी
२० ॥ २८ ॥ शोषणी २१ वर्षणी २२ चान्यादह २३ नीचे २४ त्रिविभ्र
ताः ॥ चतुर्विंशक्रमाद्दोरा नाम तुल्यफलप्रदा ॥ २५ ॥ रौद्राचैव करालाचमृत्युमा
रीतथैव च कालरात्री महामाया त्रिसिनी जीवहारिणी ॥ ३० ॥ शोषणी दहनी च
तिदशरौद्राः प्रकीर्तिताः ॥ शुभकर्मनकर्तव्यमेताभिरशुभायतः ॥ ३१ ॥ उर्द्धास्या
तिर्यगास्या च तथा न्याधोगताननाः ॥ चक्रवारक्रमाद्देवि होरा ज्ञेया तथा परा ॥

युज
७७

३२॥ लग्नाद्वमपि होरा स्याच्चतुर्विंशत्युक्ताः प्रिये॥ लक्षणांता सुवक्ष्यामि शृणु तत्वेन पा
र्वति॥ ३३॥ मुक्ता कर्कशात्तया होरा सा चोर्ध्ववचनाः स्मृताः॥ भास्वरेण तु संयुक्ता सा धोव
क्रवगनने॥ ३४॥ सूर्यस्याग्रगता होरा फलंतस्य विनिर्दिशेत्॥ ददाति वांछितं कार्यं
विना क्लेशाद्विलम्बगा॥ ३५॥ उर्ध्वचक्रा महादेवि क्लेशायां परिहृया॥ तिर्यग्भु
खा लग्नगता होरा मुखगार्चते॥ ३६॥ सैन्यध्वंसं प्रकुरुते कृष्णा चास्य गृहागमस
॥ अधोमुखि प्रकुरुते होरा लग्नगता प्रिये॥ ३७॥ सर्वास्वपतिना दृष्टा शुभा पूर्णा फ
लप्रदा॥ स्तद्विज्ञानं कथितं वीरवन्दिते॥ ३८॥ चन्द्रं ज्ञात्वा महादेवि राश्यं

गुरु
७७

अकगतंततः॥सर्वकर्माणि कुर्वीततेषां सिद्धिः प्रवर्तते॥३२॥प्रवासी स्वस्थदेशे च मृ
तो यद्दत्तं सत्तथा॥जातश्च वालितश्चाभ्यारमितो नष्ट एव च॥३३॥उपोषितः की
डितश्च सुप्रभुक्तः क्रमाच्छ्री॥मेषादिषु तदंशेषु ज्ञेयस्तत्फलमुच्यते॥३४॥भंग
स्वाद्यं मृत्तुवि विज्ञाप्रिमरणांतथा॥विधिर्मात्राणि पुर्विधि जयो मृत्युः सुखा
गमः॥३५॥एवं क्रमेण देवेशि फलमुक्तं समासतः॥चतुर्चारवक्त्राद्भेदेयं कर्म
क्रियते बुधैः॥३६॥तस्य सिद्धिर्भवेत्क्षिप्रमिति सत्यं वरानने॥ज्ञेया द्वयामसंधौ
च तथा च कुलिकोदयः॥३७॥वर्जनीयः प्रयत्नेन सर्वार्थेषु विभीषणः स भवति

यु.ज
७८

कुलिनेर्वासः सक्त्या मार्दसंधिगः ॥४५॥ भुक्तु कालकनिकांदुर्लक्षो भुविमानवै
ः ॥ वज्राकुलिकवेलाहिसादा मुक्तं न जीर्यते ॥४६॥ व्याधिगोपौषधं पथेदवस्ता
क्षो नरक्षति ॥ रविवारदिने राहोः कुलिकेन सहोदयः ॥४७॥ सुद्धयामेष्टमेष्टोक्त
श्चन्द्रभोमवुधाहिचा ॥ जीवशुक्रार्कत्रोत्येवंक्रमेण परिभावयेत् ॥४८॥ यामार्द
सप्तमेषष्टे पंचमेष चतुर्थके ॥ तृतीयेथद्वितीयेथ त्रिंशचाप्येवमेव हि ॥४९॥
त्रिंशद्वितीदिने चाष्टोत्तरेः सुश्रवकास्तथा ॥ चत्वारिंशचपंचापिया मार्दम
पिवेदिने ॥५०॥ यामार्दगान्ग्रहानष्टो राहूनां तत्र निर्दिशेत् ॥ पंचाचिपमन्त्रा

गुरु
७८

न्यष्टौ स प्रायेर्गुणयेत्प्रिये ॥ ४१ ॥ एकापापैर्न चैकान्नया वद्धवति पार्वति ॥ एवं कृते
तु देवेशि योगाशिः स विभाजयेत् ॥ ४२ ॥ षष्ठा प्रादुष्ट समयं कुलिकस्य वरानने ॥
षड्विंशत्सूर्यगारे तु च षकादश पंचच ॥ ४३ ॥ द्वाविंशच्च नुशोरे तु च षकास्त्रिंशो देवतु
॥ अष्टादश कुजस्योक्ता च त्वारिंशच्च पंचच ॥ ४४ ॥ सौम्यस्य च पंचदश नाडिकाः परि
कीर्तिताः ॥ जीवस्यैकादशः प्रोक्ता च षकादश पंचच ॥ ४५ ॥ स प्रसादी तु शुक्रस्य ति
स्रः शौरस्य कीर्तिताः ॥ चत्वारिंशत्तथा पंचच षका कुलिकस्य तु ॥ ४६ ॥ वर्जनीयः प्र
यत्नेन सकालः सर्वकर्मसु ॥ अहो घटी द्वयं पूर्वभुक्तौ वारपतिः प्रिये ॥ ४७ ॥ अस्य शो

यु. ज
७९

षंगहाश्चान्येषां व्याःपरिहृतितादिनेभुंजंतिदेवेऽशिरात्रावथसुरार्चिते॥ पया
घटिकाद्वितयं भोगपंचमात्यंच संक्रमात्॥ शनेश्चरस्पयः कालस्तंभुंकेकुलिकः
प्रिये॥ ५९॥ सोपिदुष्टः समाख्यातः सर्वकर्मस्वसिद्धिदः॥ अर्काद्गुर्यथाहि स्याद्य
थासूर्यादुरुनिशि॥ ६०॥ तथैषां परिहृतिः स्यात्षट्पंचगणानागताः॥ एतद्दोष
रिज्ञानं कथितं तव पार्वति॥ ६१॥ अत्र त्रैलोक्ये न इत्युक्तः सोमवासुकिरुच्यते॥ तस्य
कः कुज इत्युक्तः कर्कोटः सोमजो भवेत्॥ ६२॥ पद्मो गुरुस्तु विशेषो महाक्रः शुक्र
उच्यते॥ शंखो मंदगतिर्ज्ञेयः सप्तनागाः गृहः क्रमात्॥ ६३॥ अष्टमः कुलिको ज्ञेयो रा

गुरु
७९

हृरगतो भवेत् ॥ यामार्द्धभोगिनः सर्वे गहाश्च परिकीर्तिताः ॥ ६४ ॥ रवेः षोडशमध्यां
तु चतुरोन्नाशितस्य तु ॥ चषको द्वौ बुधस्यादौ च नु स्यादौ तु मध्यतः ॥ ६५ ॥ सौरस्या ता
चतुःषष्टिमधतश्च षको गुरुः ॥ द्वाविंशश्च कुजस्यादौ भुङ्क्ते षष्ठ्युक्रमेण तु ॥ ६६ ॥ सौर
होरो तु सकला कुलिकस्य वरानने ॥ सावेला वर्जनीया स्यात्सर्वकार्येषु यत्नतः
॥ ६७ ॥ नागोदयो महाभागे कथितस्तोपरि स्फुटः ॥ स्वरोदये च देवेशि संप्रदायो वि
धीयते ॥ ६८ ॥ येन ज्ञातेन विज्ञातं निःसंदग्धं भवेत्प्रिये ॥ चकारिणो विविधान्यत्र
कथिता न्यागमात्रेण तु ॥ ६९ ॥ कदाचिच्छिन्नसंवादेन तेषां भवति प्रिये ॥ तस्मा

पु.ज
८०

सर्वाणि संवीक्ष्य येषां बहु फलं भवेत् ॥ १०० ॥ प्रपुस्तदेव वक्तव्यं निर्विशंके न चेत्तसा ॥
जातकोटस्य चक्रस्य कालचक्रस्य पार्वति ॥ १०१ ॥ तथा च कहुडारयस्य सिंहसमगा
तस्य च ॥ आयचक्रं तथा लताचक्रं सुरसुन्दरि ॥ १०२ ॥ एषां फलं विशेषेण वक्त
व्यं वीरवंदिते ॥ राहूनां च चक्राणामष्टानां मेव पार्वति ॥ १०३ ॥ मोहर्त्तिकं विशेष
षेण फलदंतु गणां विके ॥ इत्येतत्कथितं सर्वं स्वरोदयविनिर्णयमे ॥ १०४ ॥ अ
नष्टमानवसंतापस्य मानमुदीरितम् ॥ राहस्यं परमं देवि सर्वसंशयछेदनं ॥ १०५ ॥ गु
प्तातिगुप्ततरंगुसंगोपनीयं प्रयत्नतः ॥ न देयं पापशीलाय क्रूरकर्मरताय च ॥ १०६ ॥ अ

गुरु
८०